

ARITAKE-WILD

Az Európai szociális párbeszéd Integrált programja

Zárójelentés

A projekt tevékenységeinek és összefoglalóinak a jelentése

*“Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben:
Mik a szociális partnerek szükségletei?”*

Alan Wild
ARITAKE-WILD
2009. december

Az Európai szociális partnerek projektje az Európai Bizottság támogatásával

Az Európai szociális párbeszéd Integrált programja

Zárójelentés¹

A projekt tevékenységeinek és összefoglalóinak a jelentése

*“Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben:
Mik a szociális partnerek szükségletei?”*

TARTALOM

1. Rövid összefoglaló	3
2. A projekt áttekintése és módszertana	8
3. A projektből adódó fő témák összefoglalója	11
4. A projektmódszertan és eredmények összefoglalója	25
5. Következtetések és észrevételek	32

¹ Ez a jelentés „szakjelentésként” kerül bemutatásra. Az előkészületekben részt vevők nézeteit mutatja be és nem hivatott a komissziózásért felelős európai szintű szociális partneri szervezetek egyéni vagy csoportos nézeteit bemutatni.

Az Európai szociális párbeszéd Integrált programja

Zárójelentés

A projekt tevékenységeinek és összefoglalóinak a jelentése

*„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben:
Mik a szociális partnerek szükségletei?”***Rövid összefoglaló**

Azoknak, akik meg szeretnék kapni a projekt általános áttekintését, tanácsolt ezt a rövid összefoglalót a jelentés végén található (30.-33. oldal) következtetésekkel és észrevételekkel együtt olvasni.

Bevezetés

Egy 2003-ban kezdődött, több egymást követő programból álló sorozat keretein belül az Európai szociális partnerek megállapodtak abban, hogy konkrét lépéseket tesznek annak érdekében, hogy növeljék a közép- és kelet-európai új tag- és tagjelölt államok képességeit az Európai szociális párbeszéd terén. A projektben részt vevő országok az alábbiak voltak: Bulgária, Horvátország, Csehország, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia és Törökország. A projekt több mint öt éves időtartama alatt az Európai szociális partnerszervezetek 24 szemináriumot tartottak 12 országban, amelyeken több mint 500 nemzeti munkaadó- és szakszervezeti képviselő vett részt.

Valamennyi országban az első két napos szeminárium célja a korlátozások azonosítása volt, hogy az országok hatékonyan részt tudjanak venni az Európai szociális párbeszédben és a korlátozások elleni akciótervek létrehozásában. A második bevezető szemináriumon bemutatták az egyes országos akciótervek bevezetésének az eredményeit, és munkálkodtak a jövőbeli prioritások és stratégiák kifejlesztésén.

A projekt „bevezető szemináriumának” legszembetűnőbb eredménye az Európai szociális párbeszédben a nemzeti szociális partnerek által, korlátok elleni hatékony fellépésnél azonosított problémák konzisztenciája volt. Hasonlóképpen, a projekt „áttekintési” fázisának kimenetei valamennyi országban a konzisztencia azon területeken, ahol a nemzeti szociális partnerek fejlődést tudtak felmutatni, valamint azokon a területeken, ahol a legtöbb nehézség adódott. Nagyon fontos megjegyezni ezt a makró szintű hasonlóságot a felmerülő problémáknál és a megoldásukhoz használt megközelítéseket. Ezzel azonban nem fedhetők le az egyes országok által tapasztalt problémák jellegével, méretével és összetettségével kapcsolatos jelentős különbségek, a megtett lépések közötti egyensúly és a hatékonyságnál elért sikerek. A projektben részt vevő országok a szociális partnerség és az Európai Unióba való integráció különböző érettségi szintjén voltak és vannak. Ebből következően jelentős különbségek maradnak a részt vevő országok között az általuk, európai szinten a szociális párbeszédre gyakorolt hatásban.

A projektből adódó fő témák

A nemzeti szociális partnerek által azonosított problémák ebben a jelentésben két fő csoportba sorolhatóak: Az első a „szociális párbeszéd működésével és hatékonyságával” kapcsolatos kérdések az adott országban; a második a „hatás forrásai és szervezése” európai szinten. Az elemzésünk ilyen módon van strukturálva, mivel úgy hisszük, hogy a projekt eredményei az alábbi fontos pontoknak felelnek meg;

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

- ✧ Világos és közvetlen korreláció létezik a nemzeti szociális párbeszéd hatékonysága és a nemzeti szociális partnerek európai szintű hatása között. Röviden, a szociális partnerek nemzeti hatékonysága előfeltétele az európai szintű sikernek;
- ✧ Valamennyi nemzeti szemináriumról kifolyólag európai szinten észrevehető a projekttel kapcsolatos következtetésekre és lépésekre való fókuszálás a "hatás forrásait és szervezését" illetően. Ez a fókuszálás nemigen lehet sikeres az adott országon belüli önálló kétoldalú szociális párbeszéd működő rendszere nélkül.

A jelentés az alábbi öt problémát tárgyalja „szociális párbeszéd működése az országban” címen;

- i) *A tripartizmus befolyása* – a projekt kezdetekor a szociális párbeszéd két- és háromoldalú formái voltak a lehetséges változatok. A kormány szerepének a fontossága az alkalmazotti irányelvi napirend formázásakor ahhoz vezette a résztvevőket, hogy a tripartizmus fejlesztésére helyezték a hangsúlyt, és azt motorként használják a kétoldalú, noha nem önálló, tárgyalások fórumának bemutatásához. Ez a nézet a projekt során lényegesen változott, és az egyes országokban a kétoldalú szociális párbeszéd szervezésének a fejlesztésénél volt látható. Az is világos volt, hogy Bulgária, Románia, Horvátország és Törökország esetében, akik 2007-ben csatlakoztak a projekthez, kevesebb kérdés merült fel a kétoldalú párbeszéd „szükségét” illetően, és jobban összpontosítottak a lehető legjobb megvalósításra,
 - ii) *A kormány szerepe* – a szemináriumokból világos volt, hogy nem minden részt vevő ország kormánya rajongott egyenlő mértékben az önálló kétoldalú szociális párbeszéd iránt, vagy nem mutatott pozitív egyetértést a szociális partnerekkel az irányelvek készítését illetően. A kormány szerepe nélkülözhetetlen a szociális párbeszéd elősegítésében és a szükséges terület kialakításának a segítségével. Míg sok országban a kormány hozzáállást a legjobban a „passzív érdektelenség” vagy „jóindulatú elhanyagolás” kifejezésekkel írható le, néhány országban a problémák nagyobb méretűek.
 - iii) *Szociális partneri pluralizmus (strukturális) létrehozása* – kivétel nélkül valamennyi szakszervezet és munkaadói akcióterv a javuló szervezeten belüli és szervezetek közötti koordinációról és jelentésről szólt. A vitatott kérdések két különböző típusúak. Az első csoportba tartoznak az együttműködési magatartást akadályozó strukturális és kapcsolati kérdések. A másodikban vannak az „együtt jobbak vagyunk” alapvető támogató szervezetek közötti koordináció menedzselésével kapcsolatos praktikus kérdések. Fontos országról országra szétválasztani a konfliktusos és versenyérdekkel kapcsolatos problémákat azoktól, ahol van némi együttműködési szándék és azoktól, ahol több reprezentációs csatorna létezik, viszont a legtöbb magasabb szervezet-vezetőségi szinten őszinte akarattal találkozhatunk a koordináció javítását illetően. Az első esetben semmilyen szintű emberekbe történő beruházás, prioritás-felállítás, szabálylétrehozás és bizottsági ülés nem oldja meg megfelelően a helyzetet.
- ✧✧✧ *A konfliktustól a bizalomig, tiszteletig és együttműködésig* – valamennyi részt vevő ország a szociális párbeszédben történő bizalom és tisztességesség (mint a szociális partnerség hatékonyságának az előkövetelménye) fejlesztéséről beszélt. Az ezen általános probléma ellenére világos volt, hogy a kapcsolati környezet egyes országokban bonyolultabb mint másokban. Kétféle akadályozó hozzáállás volt megfigyelhető. Az első a “mivel a szociális partnerek nem képesek megállapodni mindenben, nem állapodnak meg semmiben”; a második az “a szakszervezetek és munkáltatók természetes feladata egymás ellen “állni és blokkolni egymást” fajta magatartás”. Amíg a szociális partnerek nem oldják meg ezeket a problémákat és nem hoznak létre egyfajta együttműködési habitust, az előrehaladás ebben a kérdésben nem lesz egyszerű. Ami pozitívabb volt, az a projekt vége felé a szociális partnerek által elfogadott akciótervhez való hozzáállásnál több és pozitívabb hozzáállás volt tapasztalható, mint korábban, és jelentősen megnövekedett a közös, külső finanszírozású projektek száma.
- ✧✧ *A kollektív szerződésrendszerek képviselhetőségi kérdései és befolyása*
Valamennyi részt vevő országban a nemzeti szociális partnerség mindkét fele találkozott a képviselhetőség kérdésével. A szakszervezetek tagokat veszítettek el a részt vevő országokban a masszív restrukturalizációs, privatizációs és külföldi befektetői programok mellett, amelyek domináltak

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

a gazdaság területén. A részt vevő országok többségében a munkaadói szervezetek önkéntes tagságon alapuló intézményként jöttek létre szinte háttér nélkül 1989-ben. A többmunkáltatós kollektív szerződési tárgyalások azt jelentik, hogy a szociális partnerek kevesebb tapasztalattal rendelkeznek a kulcsfontosságú problémákon történő együttműködéssel és a többmunkáltatós megállapodások beiktatásával.

Azon országokban, ahol a kétoldalú párbeszéd nem szenved krónikus kapcsolati és strukturális problémákban, a források és a szervezés fontos, megoldandó kérdések a jobb hatékonyság érdekében. A szemináriumokból világos volt, hogy a pénzügyi és humán források akkut hiánya a legtöbb szervezetben jelentősen csökkenthető a szervezetek közötti együttműködés és a duplicitás kiiktatása által; hogy az egyértelmű, hazai prioritásokkal megegyező európai napirendi prioritások felállítása hasznosabb és jobban kezelhető munkaterhelést eredményez; és a mások sikeréből való tanulás új ötletekkel szolgál a hatékonyság megszerzésénél. A jelentésben a „hatás forrásai és szervezése európai szinten” részben öt kérdés kerül megvitatásra;

- i) *Pénzügyi és anyagi források* – a részt vevő országokban a szociális partnerség mindkét oldalán találkoznak a magas munkaterhelés és korlátozott források problémájával. Rövid távon magas hangsúlyt fektettek az európai problémákkal kapcsolatos további források biztosításába az igényes napirendnek való megbirkózás érdekében. A hatékony szociális párbeszéd európai és nemzeti támogatása minden bizonnyal nélkülözhetetlen a szociális partneri szervezetek fejlesztéséhez rövid és közép távon, ami által megküzdhetnek az extrém munkateherrel kapcsolatos kihívásokkal és megmaradhatnak belsőleg generált jövedelemmel rendelkező szervezetekként. Lehetséges, hogy a közép távú üzleti terveket építő fenntartható szervezeteket segítő speciális külső támogatások logikus befektetést jelenthetnek, amennyiben a cél a hosszú távú önellátás.
- ii) *Az emberek minősége és mennyisége* – a szociális partneri szervezetek pénzügyi kényszerének köszönhetően nem elegendő a tapasztalt és az európai kérdéseket hatékonyan megoldó emberek száma. Az új emberek toborzásával kapcsolatos kiadásokat figyelembe véve a szociális partneri szervezetek úgy gondolták, hogy a specifikus kompetenciák azonosítása a nemzetközi szociális partneri üléseken való sikeres részvételhez; az általános organizációs kapacitás felmérése; valamint a képességhiány azonosítása és a képzés módjai azoknál, akiket most alkalmaznak, vagy akikhez hozzáférnek, fontos szükségletekként lettek azonosítva a projekt kezdeti stádiumában, és kiemelt szerepet kapnak szinte valamennyi szociális partneri szervezet akciótervében. A legtöbb szervezet által tapasztalt kulcsfontosságú képességgel kapcsolatos probléma a műszaki és nyelvi képesség hiánya volt az egyes személyeknél.
- iii) *Szervezeteken belüli és közötti kommunikáció és együttműködés* – a több képviselős szervezetek létezése még inkább súlyosbította a forráshiány kérdését, mivel a korlátozott mennyiségű humán erőforrások a különböző szervezeteknél megduplázták az azonos prioritású kérdéseken való munkájukat, és erőteljesen részt vesznek a szervezetek közötti vitákban és koordinációban. Azon országokban, ahol a strukturális vagy versenyképéségen alapuló kérdések nem jelentettek leküzdhetetlen akadályt a szervezetek közötti együttműködésnél, a vitákban az együttműködéssel és kommunikációval kapcsolatos praktikus kérdések domináltak. Ez kapcsolatba hozható a szervezetek közötti prioritások közös listájának azonosításával; európai szinten történő viták és tárgyalásokhoz szükséges közös mandátumokon való megegyezés; az európai szinten hozott döntések alkalmazási folyamatainak a megtalálása; rendszeres és megbízható információfolyamok létrehozása; és források megosztása a megbeszéltek prioritásoknak való megfeleléshez a csak legfontosabb vagy napirendi elemekre szánt aktivitás megduplázása helyett.
- iv) *EU-s és nemzeti napirendek egyezése* – noha sok nemzeti szociális partner keményen dolgozott az európai szinten hozott keretszerződések alkalmazásán, gyakran az volt az észrevétel, hogy az ezen problémák megoldásakor nagyon kemény országokon belüli napirendbe ütköztek, ahol a munkatörvény magjának a strukturális módosításai és fontos revíziói domináltak. A program vége felé ez a kritizmus jelentősen csökkent.

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

- v) *Más országokkal való együttműködés* – főleg a kisebb új tagállamokban tapasztalták, hogy ahhoz, hogy jelentősebb befolyással legyenek az európai politika kialakítására, szövetségeket kell kötniük a hasonló gondokkal küzdő országok szociális partnereivel.

A projektmódszertan és eredmények összefoglalója

A folyamat végén helyénvaló feltenni két egyszerű kérdést: „*Megérte?*” és „*Mit tanultunk?*” Egy egyszerű elemzés tartalmazna a jelentett eredmény értékelését az első szemináriumon kifejlesztett akciótervekhez képest a következő szemináriumig, amelyre másfél-két évvel később került sor. Egy összetettebb elemzés annak értékelése lenne, hogy a részt vevő országok integrációja és az európai szociális párbeszédre gyakorolt hatása növekedett-e 2004 óta, és ha igen, az mennyire a projekt befolyása? A jelentés mindkét kérdésre választ ad, de az elemzés eredménye négy pontban foglalható össze;

- ✧ A legtöbb országnál az európai szociális párbeszédbe való integrációjuk jelentősen javult; Több országnál javult a hatásuk az európai döntéshozatalra, és fontos lépéseket tettek az európai szinten meghozott döntések alkalmazásában;
- ✧ Amennyiben a szemináriumokon kifejlesztett részletes akciótervekkel szembeni eredményeket nézzük, az eredmények különbözőek. A legtöbb ország komolyan vette az akcióterveket, és jelentős fejlődést tapasztalt. Az általuk legnehezebbnek ítélt kérdések a strukturális problémák voltak, amelyek néhány országban gátolták a jobb fejlődést a praktikus forrásokkal és szervezéssel kapcsolatos lépéseknél.
- ✧ Az eredmények akciókkal szemben történő szoros mérése mellett szinte valamennyi országban világos volt, hogy a szociális partnerek közötti kapcsolatok - mint a tisztelet, méltóság, közös napirendek keresésre való felkészültség és a másik oldal meghallgatása - mérése paradigmaváltáson ment keresztül.
- ✧ Az ebben a projektben a nemzeti és európai szociális partnerek által tett lépések vegyültek az egyéb kezdeményezések adta lehetőségekkel, és főleg a szociális partnerek számára közös projektekre rendelkezésre álló európai forrásokat, hogy javuljon a szociális partnerség működése az országok többségében.

Akciótervek bevezetése az első szemináriumról – amikor a javuló területeket összehasonlítjuk a folyamatot korlátozó problémákkal és a jövőbeni lépéseket igénylő területekkel, az alábbi bő következtetéseket lehet levonni;

- ✧ A legtöbb fejlődést elért területek azok, ahol a legtöbb figyelemre van szükség a további előre haladáshoz – a kétoldalú szociális párbeszéd fejlesztése és jobb együttműködés a munkaadói és szakszervezeti tagok részéről;
- ✧ Kismértékű fejlődést jelentettek a szociális partneri szervezetek humán képességeinek növelésénél európai szintre – és még több az elvégzendő feladat;
- ✧ Némi fejlődést jelentettek a kormány kétoldalú szociális párbeszéd felé gyakorolt hozzáállását, valamint a munkaadók részvételi hajlamosságát illetően – és azokban az országokban, ahol ez a projekt kezdetekor problémát jelentett, most is problémát jelent;
- ✧ Kismértékű fejlődést jelentettek az európai kérdések mozgásával kapcsolatosan a nemzeti kérdések ranglétráján – új és kapcsolódó kérdés merült fel a jövőbeni akciótervekkel kapcsolatosan, ami az európai kérdések jobb kommunikációját illeti a tagok és a közvélemény felé.

Az európai szintű, projekttel kapcsolatos szociális partneri kezdeményezések hatása – a projekt során az európai szociális partnerek azonosítottak és dolgoztak olyan kérdéseken, ahol kijelenthető volt, hogy az általános kérdések megoldása európai segítséggel további értéket ad. Ennek megfelelően a projekt

"Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?"

terjedelme folyamatosan nőtt és több diszkrét és folyamatban lévő tevékenységet foglalt magában annak érdekében, hogy segítse a részt vevő országokat céljaik elérésében. Ez európai szinten működő szociális partnerek átvállalták a munkát öt közösen azonosított problémán;

- ✧ *További források biztosítása* – segítség a források azonosításánál a szociális párbeszéd javítása és a megfelelő beadványok elkészítése érdekében;
- ✧ *Szervezeti és egyéni készségek auditálása* – a szervezeti és személyzeti kompetencia-elemzést megkönnyebbitő eszközökről való gondoskodás az európai szociális párbeszédben való sikeres részvétel érdekében;
- ✧ *Képzés és fejlesztés* – lehetőségek nyújtása a személyzetnek arra, hogy részt vehessenek szervezetekben és kiaknázhassák az európai szintű találkozások által szerzett tapasztalatokat; képzési programokon való részvétel; mentorok elfogadása; és nyelvi képzéseken való részvétel;
- ✧ *Kommunikáció-fejlesztés* – "egy lépéses" információforrások biztosítása főleg a szociális párbeszéd kérdéseinél részt vevő szociális partnerek részére, és fontos dokumentumok beszerzésének egyszerűsítése fordítás és nemzeti szintű használat céljából.
- ✧ *Mini esetek* – a sikeres lépéseket bemutató rövid esettanulmányok azonosítása és előkészítése a projekt nemzeti akciótervei eredményeként.

Észrevételek a projektmódszertant illetően – a legtöbb esetben az eredetiként megalkotott és a projekt során továbbfejlesztett módszertan jól működött. A felépítés praktikus jellege; a rendszeres ellenőrzést és konszenzusépítést magában foglaló akcióterv felé történő egyes lépések felépítése; önirányítottág és tulajdonjog létrehozása a résztvevők között megfelelő támogatással és kihívással, mintsem szakemberektől kapott előadásokkal; és az európai szociális partneri képviselők általános hozzáállása, akik gyakorlati bemutatót tartottak a hatékony módon kombinált együttműködésről.

Mint mindig, itt is voltak fejlesztést kívánó területek és elsajátításra váró feladatok.

- ✧ Az európai napirend fontossága a nemzetek által meghatározott prioritásoknál alapfontosságú, ha az európai szociális párbeszédet komolyan szeretnénk venni. Ebből kifolyólag az európai szociális partnerek akcióprogramjai a projekt során többször módosításra kerültek, hogy tárgyilagosabbak legyenek a szeminárium résztvevőinek és jobban illeszkedjenek a programba;
- ✧ A szemináriumok akkor voltak a leghatásosabbak, amikor egyensúlyban volt a szociális partnerség mindkét oldaláról jelenlévők száma, és amikor az életkor szerint megosztás nagyjából azonos volt;
- ✧ A szemináriumok eredménye akkor volt jobb, amikor a nemzeti szervezők biztosították, hogy a résztvevők tisztában vannak az elvárásokkal, és – leginkább a következő szemináriumra érte – a nemzeti résztvevők megtették a megfelelő előkészületeket a prezentációkhoz;
- ✧ Az eredmények javultak, ahol magas részvételi konzisztencia volt észrevehető az első és a következő szemináriumokon és ahol maguk a résztvevők is részesei voltak a létrehozott akciótervek megvalósításánál.

Végül, ez a jelentés inkább analitikus mint deskriptív, és ahol interpretációk vagy következtetések szerepelnek, azok a szerző tollából származnak, nem pedig az európai szociális partnerektől, a részt vevő országok nemzeti szociális partneri szervezeteiből vagy az Európai Bizottságtól. Bármilyen hiba vagy kihagyott információ is pusztán a szerző felelőssége.

Az Európai szociális párbeszéd Integrált programja

Zárójelentés

A projekt tevékenységeinek és összefoglalóinak a jelentése

*„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben:
Mik a szociális partnerek szükségletei?”***2. A projekt áttekintése és módszertana****Háttér**

A teljes közös munkaprogramjukban 2003 és 2005, valamint 2006 és 2008 között az európai szociális partnerek (ETUC, BUSINESSEUROPE, CEEP és UEAPME) megállapodtak, hogy specifikus lépéseket tesznek, amelyek segítik a közép- és kelet-európai országok és tagjelölt országok szociális partneri szervezeteinek azonosítani, mit kell tenniük nemzeti szinten, hogy ők, mint a tagokat képviselő mandátummal rendelkező szociális partnerek, hogyan lehetnek nagyobb befolyással az európai társadalmi párbeszédre.

A Szlovákiában 2004 januárjában kezdődő, és Törökországban 2009 februárjában véget érő több, mint öt éves időszakban az európai szociális partneri szervezetek 24 szemináriumot tartottak tizenkét országban, amelyeken a nemzeti munkaadói szervezetek és szakszervezetek több, mint 500 képviselője vett részt. A szemináriumokon az európai szociális partneri szervezetek képviselői vettek részt, és Alan Wild, az Aritake-Wild külső projektszakértője vezette. A részt vevő országok az alábbiak voltak: Bulgária, Horvátország, Csehország, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia és Törökország.

A „kezdő” és „következő” szemináriumot valamennyi részt vevő országban megtartották;

- ✧ Az első két napos szemináriumon a nemzeti szociális partneri szervezetek képviselőit arra kérték, hogy olyan praktikus lépéseket javasoljanak, amelyek által megerősíthetik az európai szociális párbeszédben történetekre gyakorolt hatásukat. A javasolt prioritások alapján a szociális partnerek egyenként és csoportosan is kifejlesztettek határidős akcióterveket;
- ✧ A következő egy napos áttekintő szemináriumon (egy-két évvel később) a nemzeti szociális partnerek képviselőit megkérték, hogy adjanak áttekintést a projekt első fázisában létrehozott akcióterv megvalósításával kapcsolatosan; azonosítsák és vitassák meg a felmerült problémákat és javasoljanak megoldásokat; és azonosítsanak jövőbeni „egyéni szervezeti” és „közös” prioritást élvező lépéseket.

A szeminárium módszertana úgy lett kialakítva, hogy a nemzeti szakszervezetek és munkaadók a lehető legjobban együttműködhessenek, és „további értéket” adjon az európai szociális partneri szervezetektől és szakemberektől jött input is. Valamennyi nemzeti szemináriumon az idő javarésze kis munkacsoportokban folytatott vitákkal, rendszeres plenáris visszajelzési fórumokkal és konszenzust teremtő ülésekkel telt. A valamennyi szemináriumon létrehozott három munkacsoportba sorolt résztvevők

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

képviselték a „munkavállalókat”, a „szakszervezeteket” és a „közös” csoportok tagjait². Az ötletek és stratégiák további születésének, fejlesztésének és jogtulajdonának egyszerűsítése érdekében a munkacsoportok az adott ország nyelvén dolgoztak minden egye szemináriumon.

A nemzeti szemináriumok időpontjai az alábbi táblázatban láthatóak;

Ország	Első szeminárium	Következő szeminárium
Szlovákia	2004. január 29-30.	2006. február 1.
Litvánia	2004. február 17-18.	2005. május 25.
Csehország	2004. március 9-10.	2005. június 21.
Magyarország	2004. június 15-16.	2005. október 4.
Lengyelország	2004. június 20-21.	2005. november 15.
Szlovénia	2005. január 24-25.	2006. február 15.
Észtország	2005. február 7-8.	2006. március 29.
Lettország	2005. március 10-11.	2006. április 26.
Törökország	2007. február 22-23.	2009. február 3.
Bulgária	2007. március 28-29.	2008. november 14.
Románia	2007. szeptember 26-27.	2008. december 10.
Horvátország	2007. október 1-2.	2008. november 6.

A projekt fontos stádiumaiban további három áttekintő találkozót is szerveztek, hogy megvitassák az addigi észrevételeket és terveket a következő fázisokra nézve (2004 júniusában, 2005 áprilisában és 2006 júniusában). 2008 januárjában egy fő szemináriumot tartottak Brüsszelben a 27 EU-s tagállam, valamint Horvátország és Törökország, mint tagjelölt államok, több mint 100, szociális partneri szervezetek képviselőinek jelenlétével, hogy bemutassák és megvitassák a projekt addigi észrevételeit, és segítsenek bizonyos keretek közé helyezni a zárójelentés témáit és következtetéseit.

Azok, akik részletesebben rá szeretnének keresni a projekt egyes elemeire, több részletes jelentést és dokumentumot találnak az ETUC és BUSINESSEUROPE által, a három részt vevő munkaadói szervezet nevében felügyelt szakszervezeti és munkaadói forrásközpontok honlapján³. Itt találhatóak a 24 nemzeti találkozó jelentései, az addigi projekt-áttekintési és szintézis jelentések.

A projekt során a nemzeti szociális partnerek további kezdeményezéseket azonosítottak, amelyek több ország közös kérdéseit érintették, és amelyeket leginkább az európai szociális partneri szervezetek vállalhattak magukra. Ezek közé tartoztak a következők;

- ✧ Képzési és monitorozási programok az európai szociális párbeszéd eredményeiről a nemzeti szakszervezeti és munkaadói képviselők számára;
- ✧ Az európai szociális párbeszédrel kapcsolatos kérdések kulcsfontosságú információit tartalmazó munkaadói (www.erc-online.eu) és szakszervezeti (www.resourcecentre.etuc.org) forrásközpontok;

² Az esetek kis részénél a nemzeti szociális partnerek nem alkottak „közös” csoportot, egyrészt a szemináriumon résztvevők nem kiegyensúlyozott számának köszönhetően, másrészt pedig azért, mert a szociális partnerek egyik része ebben nem kívánt részt venni.

³ www.resourcecentre.etuc.org (ETUC forrásközpont) és www.erc-online.eu (munkaadói forrásközpont, a 'capacity building' címszó alatt).

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

- ✧ Fordítói alap, hogy a nemzeti szociális partnerek együttesen kérhessék a szociális párbeszéd eredményeinek (pl. keretszerződések, akció- és együttes nyilatkozatkeretek) és egyéb kapcsolódó szövegek fordítását;
- ✧ Praktikus eszközök a szociális partnerek európai szinten való sikeresség kapacitásának felmérésére, a szervezeti kompetenciák hatékonyabb toborzáson keresztül történő építésére, a meglévő személyzet személyi fejlődésének tervezésére és az általános szervezeti kapacitás értékelésére fókuszálva;
- ✧ Szemináriumok és gyakorlati segítség a nemzeti szociális partnereknek a külső támogatási források azonosításában és biztosításában.

A jelentés célja és struktúrája

A jelen jelentés célja az öt éves projekt lefolyásának és befolyásának áttekintése, és az alábbi fő részekre van osztva;

- ✧ A nemzeti szemináriumokból adódó fő témák leírása és a hasonlóságok és eltérések a tapasztalt problémáknál, illetve azok megoldása a tizenkét részt vevő országban;
- ✧ A projekt hatásainak értékelése az egyes nemzetek hatékonyságát illetően az európai szociális párbeszédben;
- ✧ További visszajelzést, figyelmet és vitákat igénylő következtetések.

A jelentés felhasználja az európai szintű szociális partnerek által párhuzamosan futtatott projekt eredményeit is, amely projekt célja a hatékony szociális párbeszéd „mini eseteinek” fejlesztése volt a részt vevő országokban. Ezen „mini esetek” egy független, kiegészítő tanulmány tárgyai, de egyes esetekre nagy vonalakban hivatkozunk az ezen jelentés megfelelő helyein, hogy gyakorlati példákat mutassunk arra, hogy az egyes országok hogyan fejlesztették teljesítményüket a szociális párbeszéd terén a szemináriumon tárgyalt kérdések által.

Végül, ezen jelentés inkább analitikus, mintsem deskriptív, mivel a projektdokumentumokra hivatkozó fenti lista részletes leírást ad az egyes szemináriumok és találkozások eredményeiről. Ahol interpretációk vagy következtetések szerepelnek, azok a szerző tollából származnak, nem pedig az európai szociális partnerektől, a részt vevő országok nemzeti szociális partneri szervezeteiből vagy az Európai Bizottságtól. Bármilyen hiba vagy kihagyott információ is pusztán a szerző felelőssége. Végül, a jelentés célja nem lekötelezni az európai vagy nemzeti szociális partnereket az egyes lépések felé.

3. A projektből adódó fő témák összefoglalója

A projekt fő témáinak statisztikai áttekintése

A projekt „bevezető szemináriumának” legszembetűnőbb eredménye az Európai szociális párbeszédben a nemzeti szociális partnerek által, korlátok elleni hatékony fellépésnél azonosított problémák konzisztenciája volt. Hasonlóképpen, a projekt „áttekintési” fázisának megkülönböztető kimenete a konzisztencia azon területeken, ahol a nemzeti szociális partnerek fejlődést tudtak felmutatni, valamint azokon a területeken, ahol több nehézség adódott.

Nagyon fontos megjegyezni ezt a makró szintű hasonlóságot a felmerülő problémáknál és a megoldásukhoz használt megközelítéseket. Ezzel azonban nem fedhetőek le az egyes országok által tapasztalt problémák jellegével, méretével és összetettségével kapcsolatos jelentős különbségek, a megtett lépések közötti egyensúly és a hatékonyságnál elért sikerek. A projektben részt vevő országok a szociális partnerség és az Európai Unióba való integráció különböző érettségi szintjén voltak és vannak. Ebből következően jelentős különbségek maradnak a részt vevő országok között az általuk ma, európai szinten a szociális párbeszédre gyakorolt hatásban.

Három fő nemzeti csoportot különböztethetünk meg;

- ✧ Azok az országok, ahol a szociális párbeszéd nemzeti szinten és a szociális partnerek részvétele az európai szociális párbeszédben azon országokhoz hasonlítható, amelyek 20 évnél tovább vesznek részt az európai szociális párbeszédben (Csehország, Magyarország, Lengyelország és Szlovénia);
- ✧ Azok az országok, ahol még mindig jelentős akadályok vannak a hatékony nemzeti szociális párbeszéd terén, és így nehézségek merülnek fel az európai szinten történő szociális párbeszéd során is (Észtország, Lettország, Litvánia, Szlovákia);
- ✧ A legújabb tagállamok és tagjelölt országok, ahol az európai szociális párbeszédben való részvétel még korai stádiumban van vagy még nem történt meg (Bulgária, Horvátország, Románia és Törökország).

Ezen különbségeket tükrözve a jelentés megpróbálja megtalálni az egyensúlyt az általános témák azonosításánál és kommentálásánál, és bemutatni azokat a kérdéseket, amelyek megkülönböztetik a „jobban” és „kevésbé” hatékony szociális partneri szervezeteket és országokat.

Az első szemináriumokon azonosított kérdések az alábbi listán szerepelnek olyan sorrendben, amilyen gyakorisággal szerepeltek „azonosított akadályként” a tizenkét ország „akcióterveiben”;

Leggyakrabban jelentett azonosított akadályok

1. A szociális partneri pluralizmus kezelése és jobb koordináció biztosítása a szakszervezetek vagy munkaadók között és a tagoknak történő jelentés;
2. Rendszeres és hatékony nemzeti szintű kétoldalú párbeszéd kialakítása a szociális partnerek között;
3. Több pénzügyi és anyagi forrás biztosítása;
4. A humán erőforrások mennyiségének és minőségének a javítása;
5. A kormány szerepe;
6. Tovább lépés a konfliktus alapú kapcsolatokról a partneri hozzáállásokhoz nagyobb „bizalom és tisztelet” kialakításával a szociális partnerek között;
7. Együttes munkák vagy projektek indítása vagy növelése a szociális partnerek között;
8. Egyezés az európai és nemzeti szociális párbeszéd napirendjei között és a legfontosabb kérdések korai azonosítása; valamint
9. Kooperatív hozzáállások kialakítása a nemzeti szociális partneri szervezetekkel más országokban.

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

A szeminárium eredményeiből listázott kérdések az alapvető strukturális és kapcsolati problémák, gyakorlati szervezeti és koordinációs kérdések és lehetséges megoldások egyvelegét kínálják. Ennek, és az alábbi elemzésnek megfelelően a fenti kilenc téma két fő csoportba tehető és vonható össze;

I. A szociális párbeszéd „működésével és hatékonyságával” kapcsolatos kérdések az adott országban;

II. Az európai szinten történő „hatás forrásaival és szervezésével” kapcsolatos kérdések.

Az elemzés így van strukturálva, mivel úgy hisszük, hogy az általános eredmények és nemzeti akció-előírások az alábbi pontokat tükrözik;

- ✧ Világos és közvetlen korreláció létezik a nemzeti szociális párbeszéd hatékonysága és a nemzeti szociális partnerek európai szintű hatása között. Röviden, a szociális partnerek nemzeti hatékonysága előfeltétele az európai szintű sikernek;
- ✧ Valamennyi nemzeti szemináriumról kifolyólag európai szinten észrevehető a projekttel kapcsolatos következtetésekre és lépésekre való fókuszálás a "hatás forrásait és szervezését" illetően. A csak ezekre a lépésekre való fókuszálás nemigen lehet sikeres az adott országon belüli önálló szociális párbeszéd működő rendszere nélkül.

Mivel vitathatatlan összefüggés és átfedés van a két csoport között, a lépéseket igénylő területek ilyenfajta csoportosítása megkönnyíti a hatékony részvétel legfontosabb akadályainak elemzését az európai szociális párbeszéd folyamatában és az egyes országokban legmegfelelőbb megoldandó kérdések azonosítását. A szeminárium eredményei azt jelzik, hogy egyes országoknál a „források és szervezés” a megfelelő, míg más országokban a fő kérdés a nemzeti szociális párbeszéd sikerét akadályozó alapvető akadályok eltávolítása.

Lentebb megpróbáltuk megkülönböztetni azokat az országokat, ahol a kétoldali szociális párbeszéd működése jelent akadályt a további fejlődésben, és azokat, ahol leginkább a forrásokra és szervezésre kell összpontosítani a további sikerek érdekében. Ez az értékelés nem tudományos, és, mivel megpróbáltunk aktuálisak maradni a részt vevő ország haladását illetően, érdemes megjegyezni, hogy a szemináriumokra, amelyek alapján a megállapítások készültek, öt hónaptól négy évvel ezelőttig terjedő időintervallumban tartották. Ezen okból, noha alapvető különbségek vannak az egyes országok között, két egyszerű kategóriát használtunk ahelyett, hogy egy folyamaton belüli pontot próbáljunk meghatározni.

Nemzeti szociális partnerek hatékonysága az európai szociális párbeszédben	
A kétoldali szociális párbeszéd működése problémát jelentős jelent a további fejlődésben	A forrásokra és szervezésre való fókuszálás minden bizonnyal jelentős fejlődést eredményez
<ul style="list-style-type: none"> ✧ Bulgária ✧ Horvátország ✧ Észtország ✧ Lettország ✧ Litvánia ✧ Románia ✧ Szlovákia ✧ Törökország 	<ul style="list-style-type: none"> ✧ Csehország ✧ Magyarország ✧ Lengyelország ✧ Szlovénia

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

A jelentés ezen részének hátralévő sorai a „szociális párbeszéd funkciója az adott országban” és „hatás forrásai és szervezése európai szinten” csoportokon belül azonosított kényszereket taglalja. A „kérdések átfedésének” minimalizálása érdekében a nemzeti szemináriumokon azonosított kilenc prioritás a lenti táblázatba, nyolc alcsoportba lett összesítve és átszervezve;

I. A szociális párbeszéd működése az adott országban	II. Hatás forrásai és szervezése európai szinten
A tripartizmus befolyása.	Pénzügyi és anyagi források.
A kormány szerepe.	Az emberek minősége és mennyisége.
Szociális partneri pluralizmus (strukturális) kezelése.	Szervezetek közötti és szervezeten belüli kommunikáció és együttműködés.
A konfliktustól a bizalomig, tisztelet és együttműködés.	Az EU és nemzeti napirendekkel való egyezés.
A kollektív szerződésrendszerek képviselhetőségi kérdései és befolyása.	Más országokkal való együttműködés.

I. A szociális párbeszéd működése az adott országban

Fentebb jeleztük, hogy világos és közvetlen korreláció létezik a nemzeti szociális párbeszéd hatékonysága és a nemzeti szociális partnerek európai szintű párbeszédre gyakorolt hatása között. Azt az elképzelést, mely szerint az önálló kétoldalú szociális párbeszéd működő rendszere előfeltétele az európai szintű sikernek, minden országban elfogadták. A partnerek közötti, nemzeti szinten történő hatékony és folyamatban lévő formális és informális párbeszéd létrehozása vagy a jelenlegi intézkedések fejlesztése minden egyes részt vevő országnál prioritásként szerepelt.

Az önálló, kétoldalú szociális párbeszéd fejlődését gátoló öt tényező a fenti táblázat „első oszlopában” szerepel. Egyes országokban egy vagy két kérdés dominált (általában a kormány szerepe vagy a szociális partneri pluralizmus hatása), míg más országokban több tényezőtől álló koktélt fedezhettünk fel.

i) A tripartizmus befolyása

A két- és háromoldalú szociális párbeszéd kapcsolatának megvitatásakor érdemes megemlíteni a kétoldalú párbeszéd iránti szükség csökkenését, amit a projekt öt éve alatt tapasztaltunk. Amikor a projekt elindult 2004-ben, viszonylag kevés megértést tapasztalhattunk a részt vevő országok bármelyik szociális partneri szervezete, és még inkább a munkaadók oldaláról, ami az önálló kétoldalú szociális párbeszéd szükségét illeti. Valamennyi ország rendelkezett már valamilyen háromoldalú szociális párbeszéd rendszerrel, és gyakran csak elenyésző mértékben érezték szükségessé a kétoldalú modell kialakítását egyéb okból, mint az európai szociális párbeszédben való részvétel megkönnyítése. Több mint egy országban az első találkozás volt egyben az első alkalom, amikor a szociális partnerek hivatalosan találkoztak a kormány nélkül, és gyakran felmerült, hogy a találkozás eredményei jobbak lettek volna, ha a kormány is jelen lett volna.

Ez a nézet a projekt során lényegesen változott, és az egyes országokban a kétoldalú szociális párbeszéd létrehozásánál és szervezésének a fejlesztésénél volt látható. Az is világos volt, hogy Bulgária, Románia, Horvátország és Törökország esetében, akik 2007-ben csatlakoztak a projekthez, kevesebb kérdés merült fel a kétoldalú párbeszéd azonnali „szükségét” illetően, és jobban összpontosítottak a lehető legjobb megvalósításra. A projekt végéig világossá vált, hogy a legtöbb szociális partner osztotta azt a véleményt,

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

hogy az ő befolyásuk a háromoldalú bizottságokban, amelyekben a makrogazdasági döntéseket vitatják meg, jobb lehetne, ha a kétoldalú párbeszéd hatékonyabb lenne. Általánosságban azt is elfogadták, hogy az a minta, ahol a munkaadók vagy szakszervezetek a kormány befolyásának a sikere az azt követő általános választások eredményeitől függ, vagy ahol a kormány a munkaadókat a szakszervezetek ellen állította, hogy saját napirendjét fogadtassa el, elégtelen és helytelen folyamatnak minősült. Végül, a szociális partnerek most folyamatosan „több teret” követelnek a kétoldalú párbeszéd gyakorlására.

A lengyel szociális partnerek a hatékony szociális párbeszédi miniesetükben leírják legutóbbi reakciójukat, amely szerint úgy érezték, hogy a nemzeti kormány nem megfelelően válaszol a jelenlegi gazdasági és pénzügyi válságra, így saját fejlesztésű hozzáállást dolgoztak ki.

<p>MINIESET - LENGYELORSZÁG Keretszerződés elérése „krízis elleni lépésekkel”</p> <p>2008 végén a Szociális és gazdasági ügyek háromoldalú bizottságának a lengyel szociális partneri tagjai megállapodtak, hogy önálló tárgyalást kezdeményeznek egy „krízis elleni lépéseket” tartalmazó keretszerződés létrehozásáért. A viták a válság foglalkoztatásra, dolgozókra és vállalkozásokra gyakorolt azonnali hatásait kezelő rövid és hosszú távú lépések kombinációjára összpontosított, ami segíthetné a lengyel gazdaság hosszú távú lehetőségeit.</p>	<p><i>A tárgyalások négy területet érintettek:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - munkatörvény; - szociális irányelvek; - az Európai Strukturális Alap (ESF) pénzügyi forrásainak használata; - és a befektetés támogatása. <p>2009. március 13-án sor került a megállapodás aláírására. A megállapodó Felek a szakszervezeti konföderációk és a négy munkaadói szervezet – a Lewiatan Lengyel Egyéni Munkaadók Szövetsége, az NSZZ Solidarność és az OPZZ - valamint a BCC, ICPP, ZRP és FZZ voltak.</p>
---	---

ii) A kormány szerepe

A szemináriumokból világos volt, hogy nem minden részt vevő ország kormánya rajongott egyenlő mértékben az önálló kétoldalú szociális párbeszéd iránt, vagy nem mutatott pozitív egyetértést a szociális partnerekkel az irányelvek készítését illetően. Több részt vevő ország beszámolója szerint a kormány valamelyest „langyos” volt a kétoldalú párbeszéd kezdeményezését és hajlandóságát illetően. A résztvevők szerint a kormány gyakran úgy érezte, hogy a kétoldalú párbeszéd egy olyan rendszer, amelyet az EU törvényeinek és filozófiáinak eredményeként kell bemutatni, mintsem egy nemzeti szükségeknek megfelelő. A háromoldalú párbeszéd frontján az összhang gyakran a rutin kérdéseként szerepelt, nem őszinte konzultációként, vagy a kormány próbálta egymás ellen állítani a szociális partnerség két oldalát.

A kormány támogathatja a kétoldalú párbeszédet azáltal, hogy támogatja az intézmények létrehozását és olyan kérdéseknél nyújt teret a párbeszédre, amelyek fontosak. A kormánynak ugyanúgy lehetősége van a párbeszéd elnyomására azáltal, hogy barátságtalan hangulatot idéz elő a szakszervezetek és munkaadók között a háromoldalú vitákban, és a rendelkezésre álló teret betölti részletes és előíró jellegű szabályozásokkal.

Nem csak a kormány felelős a „szabályozások által dominált” hozzáállásért a munkapiac irányelveiben. Két fontos szociális partnerekkel kapcsolatos kérdés is elősegíti az állam fontos szerepét;

- ✧ Általában a szociális partnerség két oldala a rövid távú lehetőségeket csak a barátságos kormányokkal való tárgyalásokon használja ki, hogy ellenkezően hasson a másik partnerrel való kapcsolatra, és hogy a következő választások után ez az előny elveszzen. Ebbe a „jojó”

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

kapcsolatba azon szervezeteknek volt könnyű beleesni, amelyek könnyebbnek látták az „ellenséges és blokkoló” taktikát a közös napirendek fejlesztésénél.

- ✧ A lent megvitatott szociális partneri képviselhetőség kérdései azt jelentik, hogy a szociális partnerek gyakran a kormányra bízják a meghozott megállapodások bevezetését, mivel ők maguk nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel az intézkedések betartásához. Egyes országokban az volt az álláspont, hogy a szeminárium eredményeinek bevezetése is javítható lett volna a kormány részvételével, hogy jobban megértsék a megvitatott problémákat és a megoldások végrehajtására ösztönözzék őket.

A kormány helyzete mint munkaadó is megnehezítette azt, hogy megfelelő teret kapjanak az önálló szociális párbeszédre. Noha az állami szektorban dolgozók száma egyre alacsonyabb, sok részt vevő országban még mindig a kormány a fő munkaadó. Mivel a kormány aggódott a szociális partneri döntések nemzeti költségvetésekre gyakorolt hatása miatt, gyakran a kormány hibájaként emlegették azt, hogy nem képes megkülönböztetni a „megválasztott kormányt” és az „üzleti tulajdonost” a szociális párbeszédhez való hozzáállásaként, így politizálta a hozzáállásokat és vitákat.

Míg sok országban a kormány hozzáállást a legjobban a „passzív érdektelenség” vagy „jóindulatú elhanyagolás” kifejezésekkel írható le, a szeminárium utolsó fázisában részt vevő országok (Bulgária, Horvátország, Románia, Törökország és Szlovákia) számára egyértelmű volt, hogy a „kormány szerepe” kérdéskategória teljesen más jellegű. Először is, a kormányt kritizálták azért, hogy nem volt képes biztosítani az aktuális munkatörvény konzisztens és hatékony bevezetését. Másodsor, azért hibáztatták, hogy nem volt képes megoldani a szociális partneri hatékonyságot komolyan gátló jogi kérdéseket. Törökországban a szervezeti tagság alól elrettentő jogi és adminisztratív kérdések a napirend első helyén voltak. Horvátországban a szociális partneri képviselhetőség törvényei állítólag tördelték a szakszervezeteket. A kormány vonakodását a szociális döntések támogatása alól a kollektív szerződések jogi bővítésén keresztül ugyancsak megtagyalták.

Mindazonáltal több országban fejlődés volt tapasztalható. Az új, európai források elérhetővé válása a szociális párbeszédrel kapcsolatos projektekre lehetővé tette, hogy a szociális partnerek olyan kezdeményezésekbe kezdjenek, amelyeket előtte megengedhetetlenül költségesnek találtak. Továbbá a Lisszaboni program olyan új kérdéseket vetett az asztalra, amelyek általában a jelenlegi munkatörvény hatályain kívül voltak, és ahol a szakszervezetek és munkaadók megállapodáshoz juthattak olyan praktikus teendőknél, mint az élethosszig tartó tanulás és a rugalmas biztonság (avagy „flexicurity”). A lenti (19. oldal) horvát minieset jó gyakorlati példa az élethosszig tartó tanulásra, és a szlovén eset (19. oldal) a szociális partnerek által tett lépéseket mutatja be a flexicurity terén.

Vannak egyéb pozitív példák is. 2004 óta Magyarország kormánya felismerte a hatékony kétoldalú párbeszéd lehetséges előnyeit, és jelentős beruházásokat folytatott annak fejlesztésébe nemzeti és szektor szinteken. A kormány hozzáállásának és magatartásának kreatív befolyásolásaként az ész szociális partnerek civil szolgálatot teljesítőknél kiképzésébe ruházott be, ezzel hasznot húzva a szociális párbeszédéből.

iii) Szociális partneri pluralizmus (strukturális) kezelése

A világ sok országában a munkaadók szervezetei és a szakszervezetek összeolvadni látszanak vagy együttműködési munkamegosztást próbálnak létrehozni a feladatok világos elosztásával a testvérszervezetek között. Ennek ellenére a szociális partneri szervezetek oldalán a trend a projektben részt vevő legtöbb országban a fragmentáció és a versenyszerű magatartás. Korábban ebben a részben azonosítottunk nyolc országot, ahol a kétoldalú szociális párbeszéd gyakorlati működése akadályt jelent a további fejlődésben. Ez Bulgária, Horvátország, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia és Törökország. Bulgária és Szlovákia azon országok közé sorolható, ahol a szervezeti pluralizmus a munkaadók oldalán még mindig

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

problémát jelent. A szakszervezeteknél Románia és Horvátország a példa a pluralizmussal kapcsolatos strukturális akadályok jelenlétére.

Kivétel nélkül valamennyi szakszervezet és munkaadói akcióterv a javuló szervezeten belüli és szervezetek közötti koordinációról és jelentésről szól. A vitatott kérdések két teljesen eltérő típusba tartoznak. Az első csoportba tartoznak az együttműködési magatartást akadályozó strukturális kérdések. A másodikban vannak az „együtt jobbak vagyunk” alapvető támogató szervezetek közötti koordináció menedzselésével kapcsolatos praktikus kérdések. Fontos országról országra szétválasztani a versenyérdekkel kapcsolatos problémákat azoktól, ahol van némi együttműködési szándék és azoktól, ahol több reprezentációs csatorna létezik, viszont a legtöbb magasabb szervezet-vezetőségi szinten őszinte akarattal találkozhatunk a koordináció javítását illetően. Az első esetben az emberekbe történő beruházás, prioritás-felállítás, szabálylétrehozás és bizottsági ülés nem oldja meg megfelelően a helyzetet.

Az első probléma, a nem kooperatív magatartás, lentebb látható. A második, amely a hatékonyság javításának a szervezése, később látható a jelentés ezen részében.

Egyes esetekben a szoros együttműködés ellenzése az ugyanazon tagságalapért versengő szervezetekkel függ össze; más esetekben politikai megfontolás tárgya; a munkaadói szervezetekben nézeteltérések létezhetnek a különböző üzleti kategóriákat képviselő szervezetek között – például a kis- és mikro vállalkozásokat képviselők, valamint a közép- és nagyvállalkozásokat képviselők között. A helyzetet súlyosbítja az a tény, hogy egyes esetekben egy vagy több nemzeti képviselői szervezet nem tagja az ETUC-nak vagy BUSINESSEUROPE-nak, CEEP-nek vagy UEAPME-nek. Ez azt jelentette, hogy egyes esetekben jelentős fontosságú szervezetek nem vettek részt a szemináriumok vitáiban. Ez nyilvánvaló problémákhoz vezet a reprezentatív nemzeti kétoldalú szociális párbeszéd formázásánál, vagy az olyan, európai szinten született megállapodások bevezetésénél, amelyekre a nem tagszervezetek nem kötelezhetőek.

Elméletben ezek a szervezetek közötti együttműködési problémák nem merülhettek volna fel csatlakozáskor. Mind a tizenkét részt vevő ország hosszú ideje a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) tagja, és létrehozták a saját kapcsolatukat irányító megállapodásokat. Azon megállapodások, amelyek elégségesek voltak az ILO-nak éveken keresztül, nem bizonyultak elégségeseknek európai szinten, mégpedig három okból. Első: a genfi döntések kizárólag azon kormány felelőssége, amely elfogadja az adott megállapodást. Második: az ILO döntései gyakran korlátozva vannak a „világ legalacsonyabb közös nevezőjének” standardjaira. Az európai döntések jelentős különbséget tesznek a mindennapi foglalkoztatásban. Harmadik: az európai irányelvek és szociális partneri megállapodások nem önkéntesek, és több jogi és további formák léteznek a hatékony végrehajtásra.

Ha a projektben részt vevő országok maximalizálni akarják a befolyásukat európai szinten, a jelenlegi versenymagatartásaikat, ahol vannak, módosítani kell. Ezen tény elfogadása működési szinten tükröződik az ország akcióterveiben és javuló tendencia mutatkozik a műszaki szintű együttműködésnél is még a versengő szervezetek közt is. Az őszinte együttműködés támogatása a legmagasabb döntéshozatal szintjén országról országra változik.

iv) A konfliktustól a bizalomig, tisztelet és együttműködés

A nemzeti szociális partnerek valamennyi országban több kapcsolattal kapcsolatos kérdést azonosítottak, amelyek a szociális párbeszéd kevésbé érett rendszereiben merülnek fel. Fontos visszaidézni, hogy mivel a részt vevő országok többsége a központilag ellenőrzött gazdasági rendszerből formálódott, az európai szintű szociális partnerség intézményileg az európai politikai folyamatban 20 évnyi fejlődést ölel át, holott más országokban a szociális partnerség nemzeti rendszerei már több mint egy évszázada működnek.

Valamennyi részt vevő ország a szociális párbeszédben fejleszteni szükséges bizalomról és tiszteletről beszélt, mint a szociális partnerség hatékonyságának előfeltételeként. A közös probléma ellenére a balti

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

országokban, Lettországon, Litvániában és Észtországban, valamint Romániában és Törökországban jelentették, hogy a kapcsolat környezete nehezebb. Ezen országok némelyikében vagy az egyik szociális partneri csoport szemináriumról való hiányzás, vagy a más mint „munkaadó” vagy „szakszervezet” csoportban történő szerepléstől való vonakodás miatt lehetetlen volt más, mint plenáris ülésen történő közös munkát orkesztrálni. A spektrum másik végén áll Csehország, Szlovénia és Lengyelország, ahogy viszonylag szoros kapcsolatok alakultak ki.

Nyilvánvaló, hogy egyes országokban gátoló megrögződés vehető észre.

- ✧ Mivel a szociális partnerek nem tudnak megállapodni mindenben, nem állapodnak meg semmin;
- ✧ A szakszervezetek és munkaadók természetes feladata egymás ellen állni és „blokkolni, ellenezni” egymást.

Amíg a szociális partnerek nem oldják meg ezeket a problémákat és nem hoznak létre egyfajta együttműködési habitust, az előrehaladás ebben a kérdésben nem lesz egyszerű.

Pozitívabban nézve a kérdésre, a projekt felé a szociális partnerek által elfogadott akcióterves hozzáállás kreatívabb és pozitívabb hozzáállást mutatott, mint korábban látható volt. A közös, gyakran az Európai Bizottság által finanszírozott projektek száma megnőtt. A lenti horvát minieset egy példa a közösen indított projektek számának növekedésére, ebben az esetben szektor szinten, kis- és makrovállalkozások bevonásával.

<p>MINIESET - HORVÁTORSZÁG Közös hozzáállás az építőiparban dolgozók oktatásához és képzéséhez</p> <p><i>Amikor a horvát gazdaság szembesült az építőiparban bekövetkezett, megfelelő alapszintű és szakvégtzettséggel rendelkező munkaerő hiányával, a szociális partnerek a probléma megoldásához való proaktív hozzáállás mellett döntöttek. Együttműködtek a kőhatóságokkal és oktatási intézményekkel, amelyek az építészetre szakosodtak, hogy megszervezzék, beiktassanak és végrehajtsanak egy, az iparban dolgozó, meglévő és új dolgozók képzését elősegítő programot.</i></p>	<p><i>A projekt a szociális befogadás kérdésével is foglalkozott, mivel próbált azokra a munkásokra összpontosítani, akik rendelkeznek némi építőipari tapasztalattal, de nem érték el a rendszeres iskolázási rendszer kínálta standard alapképességet.</i></p> <p><i>Ebben a kontextusban a kezdeményezés mind nem formális, mind pedig formális tanítási módszereket használt, hogy megfeleljen a résztvevők szükségének. Egy kormányzati szabályzatnak köszönhetően meg volt határozva, mi a munkaerő minimális képzési szintje, ami szükséges az építészeti projekteknél, kivéve a legkisebbeket.</i></p> <p><i>A projekt első próbaciklusa 2008 tavaszán ért véget a čakovec-i építőipari iskolában az építőipari cégeiről és dolgozóiról híres régióban. A mai napig három csoport munkás végezte el sikeresen a programot Sisak, Varaždin és Čakovec régióban.</i></p> <p><i>Tervben van, hogy szükség szerint más területeken is elindítják a kezdeményezést.</i></p>
---	--

A szociális partnerek a részt vevő országokon keresztül javasoltak és következésképpen végrehajtottak lépéseket a érettségi folyamat felgyorsításáért azáltal, hogy azonosították azokat a közös projekteket, ahol a kölcsönösen előnyös (win/win) megoldások lehetségesek; összehangolják a nemzeti napirendeket az európai prioritásokkal; és tanulhassanak másoktól. Ez a fejlődés nem vonatkozatható el az európai támogatások növekvő rendelkezésre állásától, amelyek segítik a közös projektek elvégzését. Szinte minden esetben világos volt, noha más-más megközelítési pontból, a szociális partnerek közti kapcsolatok (olyan paraméterekkel mérve, mint a méltóság, tisztelet és a másik fél meghallgatása) jelentősen javultak a következő szemináriumokon. Noha még hosszú az út, ezen a projekten, egyéb kezdeményezéseken és az „Európai partnerségi modell” általánosabb megvilágításán keresztül elmondható, hogy a legtöbb országban paradigmaváltás következett be a kapcsolatokban. Törökországban az európai támogatásokat a szociális párbeszéd felgyorsítására és fejlesztésére használták vállalkozói szinten, valamint az

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

információval és konzultációval kapcsolatos európai jogszabályok jövőbeni nemzeti alkalmazásának elővetítésére.

<p>MINIESET - TÖRÖKORSZÁG „Helyi információs és konzultációs tanácsok létrehozása a községekben”</p> <p><i>Európai támogatással futtatott projekt keretében 2006. november és 2007. szeptember között a HAK-IS szakszervezet és Konya város vezetősége megállapodtak egy olyan információs és konzultációs tanács létrehozásán, amely a 2002-es, Törökországban még nem hatályban lévő Európai Irányelv szerint történt.</i></p> <p><i>A 2007. szeptemberében a HAK-IS ügyvezető igazgatója és Konya kerület polgármestere által aláírt megállapodás keretein belül megalakult a Konyai szociális párbeszéd platform. A megállapodás célja az is volt, hogy létrehozzák a vállalkozási szintű munkatanácsok működésének általános modelljét.</i></p> <p><i>A munkatanács megállapodás kifejlesztése egy 18 tagú csoporttal kezdődött, amelyben részt vettek a Konyai városi hivatal, a Konyai megyei szervezet (HIZMET IS), a HAK-IS és további három kerületi önkormányzat képviselői.</i></p>	<p><i>A munka lényege az Európai Unión belüli munkahelyi információs és konzultációs tanácsok kutatása és megismerése volt, hogy megértsék ezek működését és egy alapot hozzanak létre olyan megállapodáshoz, amely helyi kontextusban működhetne.</i></p> <p><i>A projektet ezt követően további 165 önkormányzati, kerületi és szakszervezeti vezetővel bővítették.</i></p> <p><i>A megállapodás a munkatanácsok létrehozásának részleteit mutatja be, a referencia és működési folyamatokat 30-nál több embert alkalmazó vállalkozásoknál. Noha a megállapodás alapja a 2002-es Irányelv, néhány fontos pontban eltér tőle.</i></p> <p><i>Érdekes megjegyezni, hogy a megállapodás ugyan az Európai Irányelvet veszi alapul, néhány pontban mégis eltér tőle. Ugyancsak érdemes megemlíteni, hogy a megállapodás nem követ egyetlen európai nemzeti információs és konzultációs mintát sem.</i></p> <p><i>A megállapodás a 30-nál több alkalmazottnak munkát adó vállalkozásra korlátozódik – ellentétben az Irányelvben szereplő 50-es számmal. A tanács által megoldandó kérdések listája ennek megfelelően hosszabb, mint a jóval korlátozottabb elemlista az Irányelvben. Ahol a megállapodás kevésbé részletes, mint az Európai Irányelv, az az információ és konzultáció meghatározása, valamint az olyan körülmények kezelése, ahol a fontos döntések megfontolásra kerülnek.</i></p>
--	---

Az igaz, hogy az együttműködés alapvető elemei, a bizalom és a tisztelet a hatékony kétoldalú párbeszédnél csak egy idő után, pozitív hozzájárulással épülnek ki. Extrém esetben pedig, ahol krónikusak a kapcsolat alapú gátló tényezők, semmilyen mennyiségű munka nem segíti a felek hatékonyságát.

v) A kollektív szerződésrendszerek képviselhetőségi kérdései és befolyása

Törökország kivételével, hatékony nemzeti munkaadói szervezetek, mint önkéntes tagságú szervek egyetlen részt vevő országban sem léteztek igazán 1989 előtt, és bizonyos időbe telt, amíg az üzlet válaszolt arra az elképzelésre, hogy be kellene ruházni azokat a szervezetekbe, amelyek kollektív nézetet képviselnek a makrogazdasági irányelvek meghozásánál. Néhány esetben a szakszervezeti tagságok száma jelentősen csökkent a részt vevő országokban a masszív átszervezés, privatizáció és külföldi befektetési programok mellett, amelyek domináltak az országok gazdaságában.

Szlovénia kivételével a több munkaadói tárgyalások szektori vagy nemzeti szinten nem vetett gyökereket egyetlen részt vevő országban sem, és a bérmegállapítási modell dominált vagy a kollektív tárgyalások, vagy a vállalkozáson belüli tárgyalások hiánya miatt. Ez azt jelenti, hogy a munkaadói szervezeti tagság nem elegendő a bérmegállapításért felelős személyekre gyakorolt befolyáshoz; a munkaadói szervezeti tagok nincsenek hozzászokva ahhoz, hogy tárgyalási mandátummal lássák el azokat, akik képviselik őket; és a szociális partnerek együttesen viszonylag kevés tapasztalattal rendelkeznek a többmunkaadós megállapodások bevezetése terén. Ezek a tényezők korlátozzák a nemzeti szociális partnerek képességét

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

azok tagjai nevében cselekedni, és ez a probléma még összetettebb, ahol a fontos szakszervezetek vagy munkaadói konföderációk nem tagjai az európai szintű szociális partneri szervezeteknek.

Ez a kérdés nem egyedi a projektben részt vevő országok számára, más országok, míg a partnerek megtanultak jobban együttműködni az európai kérdéseken, még mindig a kormány segítségével bíznak akár jogi vagy ergo omnes bővítéseken keresztül, ezzel hatályba léptetve a többmunkaadós szinten megszületett megállapodásokat.

A képviselhetőségi és tárgyalói mandátum kérdése tovább fogja rontani az európai szociális partnerek képességét az európai szinten született megállapodások bevezetésére a szükséges hatékonysággal a nemzeti tagokon keresztül. A részt vevő országok szociális partnerei elkezdtek együttműködni több olyan projekten, amelyek nem igényelnek formális megállapodást, viszont segítenek megalapozni a szociális partnerséget, és ahogy a fenti lengyel példa is mutatja, megcélozni a formális megállapodások egyes kérdéseit. A kérdés az marad, hogy a „régii Európa” nagyobbik részét áthatoló többmunkaadós megállapodások milyen mértékben nélkülözhetetlen előfeltételei a szociális partnerek azon képességére, amely segítségével hatékonyan tudják alkalmazni az európai szintű döntéseket és megállapodásokat az érdemi kérdésekben.

A következő cseh példa azokat a kérdéseket vizsgálja, amelyekkel a nemzeti szociális partnerek találkoztak az európai szintű önálló megállapodások bevezetésénél.

<p>MINIESET - CSEHORSZÁG „Európai szintű keretszerződések bevezetése”</p> <p>A 2004-es EU-s csatlakozásuk óta a cseh szociális partnerek több olyan kezdeményezésben vettek részt, amelyek célja a kétoldalú szociális párbeszéd további fejlesztése volt. Az ezen folyamat részeként az alábbi keretszerződések nemzeti bevezetésén munkálkodtak: Telework, Munkahelyi zaklatás és erőszak, és Munkával kapcsolatos stressz.</p>	<p>A cseh szociális partnerek két fontos kérdéssel találkoztak. Az első: a 30% körüli kollektív tárgyalások kombinációja a vállalkezési szinten történő tárgyalással megnehezítette a kollektív megállapodáson keresztül történő bevezetést.</p> <p>A második: míg a stressz és erőszak kérdése fontos, a cseh munkaadók és dolgozók köztudatában csak alacsony szinten szerepel. A Teleworking előfordulása az országban alacsony volt.</p> <p>A szociális partnerek ennek megfelelően a tevékenységeket három szálon indították el. Információs és képzési programokat készítettek, hogy a kérdéseket jobban a köztudatba helyezték; közösen próbálták meggyőzni a kormányt, hogy megfelelő módosításokat végezzenek a munkatörvényben; és bátorították a vállalkozói szinten tárgyaló partnereket, hogy saját tárgyalási folyamataikban vegyék figyelembe a megállapodásokat.</p>
---	--

II. Hatás forrásai és szervezése európai szinten

A jelentés ezen részének a bevezetőjében megemlítettük, hogy megkülönböztethető volt az összpontosítás az „következtetések és lépések” terén a szemináriumokon az európai szinten a hatás forrásait és szervezését illetően. Legtöbb országban a „pénz” és az „emberek” voltak az „első szeminárium” napirendjének fő kérdései. Sajnos, mi is úgy gondoljuk, hogy csak az ezen kérdések megoldására helyezett hangsúly nemigen lesz sikeres azokban az országokban, ahol alapvető kapcsolatbeli és strukturális akadályai vannak a kétoldalú szociális párbeszéd működésének.

Ez nem azt jelenti, hogy a kommunikációs, együttműködési, pénzügyi és humán források, napirend prioritizálás és a legjobb tapasztalatból való tanulás azonosított kérdései nem fontosak. Azon országokban, ahol a kétoldalú párbeszéd nem szenved krónikus kapcsolati és strukturális problémákban, ezek fontos, megoldandó kérdések a jobb hatékonyság érdekében. A szemináriumokból világos volt,

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

hogy a pénzügyi és humán források akkut hiánya a legtöbb szervezetben jelentősen csökkenthető a szervezetek közötti együttműködés és a duplicitás kiiktatása által; hogy az egyértelmű, hazai prioritásokkal jobban összehangolt európai napirendi prioritások felállítása hasznosabb és jobban kezelhető munkaterhelést eredményez; és a mások sikeréből való tanulás új ötletekkel szolgál a hatékonyság optimalizálásának megszervezésénél.

i) Pénzügyi és anyagi források

A részt vevő országokban a szociális partnerség mindkét oldalán találkoznak a magas munkaterhelés és korlátozott források problémájával. 1989 után a szakszervezetek általában nagy és bürokratikus szervezeteket és infrastruktúrát örököltek, amelyek modernizálására és átszervezésére volt szükség, hogy megbirkózzanak az egyes esetekben bekövetkezett tag létszámcsökkenéssel. A munkaadói szervezetek legtöbb esetben alacsony bázisról indultak és keményen kellett dolgozniuk, hogy bebiztosítsák a növekedéshez szükséges tagságbővítést. Az EU-hoz való csatlakozás előtt a szociális partnereknek meg kellett oldaniuk a tagsági tárgyalás szükségét, a masszív gazdasági átszervezést és a nemzeti munkatörvény teljes megváltoztatásával járó európai *acquis communautaire* bevezetését. Meg kellett küzdeniük a legiszlatív és strukturális változás tagoknál és tagszervezeteknél történő gyakorlati bevezetésével is. Az ezen szervezetekre eső munkateher ezennel jelentőssé vált.

A prioritások felállítása, együttműködés a megkettőzés elkerülése érdekében, költségvetések újratervezése, hogy egyensúlyban legyenek a nemzeti és európai kérdések, és a tagságbővítési stratégiák mind elősegítik a hatékonyságot. Rövid távon a nemzeti szociális partnerek magas hangsúlyt fektettek az európai problémákkal kapcsolatos további források biztosításába az igényes napirendnek való megbirkózás érdekében. A hatékony szociális párbeszéd európai és nemzeti támogatása minden bizonnyal nélkülözhetetlen a szociális partneri szervezetek fejlesztéséhez rövid és középtávon, ami által megküzdhetnek az extrém munkateherrel kapcsolatos kihívásokkal és megmaradhatnak belsőleg generált jövédellel rendelkező szervezetekként.

A kezdetben a szemináriumokon felmerült az a felvetés, hogy a külső forrásokat szerezni próbáló nemzeti szociális partnerek nehéznek látták a megfelelő költségvetési kategóriák azonosítását, a kielégítő projektjavaslatok fejlesztését és a jelentés hatékony monitorozását. A tapasztalat és képzés, valamint az európai szintű partnerek által az ezen projekten keresztül kapott gyakorlati segítség és külső források biztosítása által a szakszervezetek és munkaadók gyakrabban és hatékonyabban kezdték használni az európai támogatásokat. A lenti szlovén minieset bemutatja, hogyan sikerült a nemzeti szociális partnereknek európai forrásokat szerezni a munkáltatói irányelvek fontos új területén történő együttműködéshez.

<p>MINIESET - SZLOVÉNIA „A jobb mobilitásért” – közös projekt a földrajzi és alkalmazottsági mobilitás javítására</p> <p>A szlovén szociális partnerek együttműködnek a kormány egyes minisztériumaival, magán munkairodákkal, nem kormányzati szervezetekkel és az Európai Bizottsággal a dolgozók jobb munkából-munkába történő és földrajzi mobilitás érdekében.</p>	<p><i>A projekt végső pontja egy nemzeti akcióterv a létező mobilitási korlátok jobb megoldása érdekében, és azt, hogy a szlovén dolgozók jobb véleményt alakítsanak ki a munkahelyi mozgással kapcsolatosan.</i></p> <p><i>A projekt tükrözi a foglalkoztathatóságra történő európai szintű összpontosítást, és gyakorlati példákat nyújt azon lépésekre, amelyek által a foglalkoztathatósági koncepció működhet egyéni nemzeti esetekben. Gyakorlati platformot is nyújt, amelyre tovább épülhet a szociális párbeszéd az országban.</i></p>
--	---

A közös kezdeményezéseket támogató és a szociális partneri szervezetekben a humán kapacitás építését támogató projektbevétel biztosítása manapság nélkülözhetetlen, és ugyanez várható a

"Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?"

közeljövőben is. Hosszabb távon viszont világos, hogy a projekt bevételére való számítás nem elegendő a tagságbővítéssel, szolgáltatás-fejlesztéssel és források megosztásával önellátást elérni kívánt erőfeszítésekhez sem együttműködési, sem pedig strukturális változással.

Lehetséges, hogy a középtávú üzleti terveket építő fenntartható szervezeteket segítő speciális külső támogatások logikus befektetést jelenthetnek, amennyiben a cél a hosszú távú önellátás. Egyrészt ez már megtörtént a szakszervezetektől és munkaadói szervezetektől történő tanulást célzó mechanizmusok létrehozásával, és hosszú, sikeres múltra néz a „rég Európában” Noha kétségtelenül értékes, fel kellene ismerni, hogy ennek a folyamatnak is vannak korlátjai. Ezen szervezeteknél a mai sikerük nagy része a múltban történő többmunkaadós kollektív tárgyalásokon alapul. Ez a tapasztalat csak akkor értékes, ha a szociális partneri szervezetek a részt vevő országokban hasonló rendszereket tudnak bevezetni a növekvő tagság és befolyás érdekében. Az eddigi tapasztalatok ezen a fronton nem biztatóak. A többmunkaadós kollektív tárgyalás „rég Európa” nagy részén a jobban decentralizált megközelítések felé fordul. Amennyiben sikeresek akarnak lenni, a szervezeteket segítő jövőbeni beruházásoknak a fenntartható hosszú távú üzleti tervekbe kreatívabbnak kell lenniük.

ii) Az emberek minősége és mennyisége.

A szociális partneri szervezetek pénzügyi kényszerének köszönhetően nem elegendő a tapasztalt és az európai kérdéseket hatékonyan megoldó emberek száma. Az emberek felvételével kapcsolatos korlátokkal az egyik oldalon, a szociális partneri szervezetek jelezték, hogy szükség volt a meglévő személyek, osztályok és szervezetek teljesítményének javítására. Azt is gondolták, hogy a specifikus kompetenciák azonosítása a nemzetközi szociális partneri üléseken való sikeres részvételhez; az általános organizációs kapacitás felmérése; valamint a képességhiány azonosítása és a képzés módjai azoknál, akiket most alkalmaznak, vagy akikhez hozzáférnek, fontos szükségletek voltak a projekt kezdeti stádiumában, és kiemelt szerepet kapnak valamennyi szociális partneri szervezet projekt akciótervében.

A legtöbb szervezet által tapasztalt kulcsfontosságú képességgel kapcsolatos probléma a műszaki és nyelvi képesség hiánya volt az egyes személyeknél. Azok, akik a legmegfelelőbb országok szerinti műszaki képességekkel rendelkeztek a nemzetközi vitákhoz és tárgyalásokhoz, kevesebb tudással rendelkeznek más európai rendszerekről, és nem rendelkeznek nyelvtudással az összetett, nem anyanyelvi dokumentumokon való munkához, valamint a nem formális vitákhoz olyan találkozókon, ahol nincs biztosítva fordítás. Általánosságban véve, mivel a fiatalabb munkatársak jó nyelvtudással rendelkeznek, általában gyengébbek a munkakövetelmények műszaki oldalát tekintve.

Ez a nyelvtudás és műszaki tudás közötti eltérés olyan téma volt, amely a korábbi nemzeti szemináriumok eredményeként létrejött nemzeti akciótervek egyikében szerepelt. Általában a szociális partneri projekt akciótervei két területre fókuszáltak:

- i. Auditok vagy „térképezések” végzése a rendelkezésre álló nyelvi és műszaki képességeket illetően a létező források jobb kihasználása miatt és a felvételi, képzési és fejlesztési lépések végett; és
- ii. Gyors műszaki képzési lehetőségek biztosítása fiatalabbaknak, beleértve az intenzív képzési munkahelyeket, munkatapasztalat-szerzést és létrehozott „figyelőhelyeket” EU-s szociális partneri találkozókra.

A meglévő tehetségek feltérképezésére az európai szociális partnerek a projektet használták egy olyan eszköz kifejlesztésére, amely azonosítja a fontos személyi és műszaki képességeket; alapul szolgál a szervezeti és egyéni értékeléshez a szükséges képességekkel szemben, és egyszerű folyamatot kínál a szervezeti és személyi fejlesztési tervek fejlesztésére, beleértve az alacsony vagy nullás költségvetés fejlesztésének ötleteit. A kompetenciakeretet is használták eszközként a belső és külső jelöltek értékelésére az európai szociális felelőségeknél.

A gyors tanulás kérdését a munkaadók és szakszervezetek különböző módon kezelték. A projekt szakszervezeti résztvevői jobban hangsúlyozták a nyelvi problémákat, mint a munkaadók. Ennek

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

következtében az ETUC jelentős beruházásokat hajtott végre mind a műszaki szaktudással rendelkezők angolnyelvtudás képzésénél, mind pedig a jó angol nyelvtudással rendelkező fiatalabb dolgozók műszaki képzésénél. Az ETUC képzésen és mentori programban részt vevő litván résztvevő bizonyítékaként az alábbi minieset szolgál.

A munkaadók úgy oldották meg ezt az eltérést, hogy „árnyékol” helyeket biztosítottak a kulcsfontosságú találkozókon és személyi eligazításokon/monitorozási programokon belül azoknak, akiknek szükségük volt a műszaki képességeik további fejlesztésére. Ugyanakkor, ez lehetővé tette, hogy a nemzetközi találkozókon részt vevő tapasztalt műszaki tudással rendelkező kiaknázzák az adott lehetőségeket azáltal, hogy a jobb nyelvtudással rendelkező nemzeti kollégájuk is jelen van.

MINIESET - LITVÁNIA

Új eszközök kihasználása a szociális párbeszéd-fejlesztés támogatására – EU-s szociális partnerek képzési és mentori programja

Rasita Martišiene az LPSK-ból (litván szakszervezet-konföderáció) részt vett az ETUC által tervezett és szervezett képzési és mentori programban.

Rasita elmondta: „Nagyon érdekelt az ETUI által minden évben a szakszervezeti vezetők számára megrendezett képzés, de túl drágának tűnt a szervezetünk számára”

„... amikor láttam a meghívót a képzési és mentori programban való részvételre, azt gondoltam, hogy ez egy igazán jó lehetőség, hogy többet tudjak meg a nemzetközi szakszervezetekről, mivel már a saját szervezetemben is a nemzetközi ügyek koordinátoraként dolgoztam.” A programot igencsak gyakorlatinak írta le. Ahogy mondta, „...segített nekem, hogy jobban megértem az EU-s intézmények felépítését, és továbbítani tudjam az ezen intézményektől a Konföderációkhoz jutó információkat a megfelelő személyeknek a szakszervezetemen belül. Ugyancsak segít a szakszervezetünknek, hogy a megfelelő szakmai tudással rendelkező embereket találja meg és delegálja, akik képesek hatékonyan dolgozni az ETUC munkacsoportokban és EU-s struktúrákban.

A szociális partnerek kihasználták az európai támogatásokat saját kapacitás-építő programok kialakítására is, mint ahogy ezt az alábbi magyar példa is mutatja.

MINIESET - MAGYARORSZÁG

„Közös tanulmányi látogatások a szektoron belüli szociális párbeszéd elősegítéséért”

A szektoron belüli szociális partnerek képességeinek és maga a szociális párbeszéd fejlesztésének jegyében tanulmányi látogatásokat szerveztünk európai szintű szociális párbeszéd találkozókra. 2005 óta több témakörrel foglalkozó tanulmányi látogatási kezdeményezések keretein belül több résztvevő tapasztalatszerzését segítettük – vegyipar, bányászat, elektromos berendezések és eszközök, valamint a közszolgáltatásban postai szolgáltatások, légi fuvarozás, önkormányzati szolgáltatások és vízellátás.

Az egy vagy három napos tanulmányi látogatások segítik a rendszeres és személyes kapcsolatot a magyar szociális partnerek és az EU-s partnerek között, és hasznos lehetőséget adnak a résztvevőknek, hogy európai szintű tevékenységekből tanuljanak.

A tanulmányi látogatások célja rámutatni a magyar szociális párbeszéd folyamatos gyengéire szektor szinten, de ugyanakkor ösztönöztek más helyi kezdeményezéseket is és befolyással voltak a nemzeti és szektoron belüli szociális párbeszéd gyakorlatára.

iii) Szervezetek közötti és szervezeten belüli kommunikáció és együttműködés

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

A több képviselős szervezetek létezése még inkább súlyosbította a forráshiány kérdését, mivel a korlátozott mennyiségű humán erőforrások a különböző szervezeteknél megduplázták az azonos prioritású kérdéseken való munkájukat, és erőteljesen részt vesznek a szervezetek közötti vitákban és koordinációban. Azon országokban, ahol a strukturális vagy versenyképességen alapuló kérdések nem jelentettek leküzdhetetlen akadályt a szervezetek közötti együttműködésnél, és a vitákban az együttműködéssel és kommunikációval kapcsolatos praktikus kérdések domináltak. Ez kapcsolatba hozható a szervezetek közötti prioritások közös listájának azonosításával; európai szinten történő viták és tárgyalásokhoz szükséges közös mandátumokon való megegyezés; az európai szinten hozott döntések alkalmazási folyamatainak a megtalálása; rendszeres és megbízható információfolyamok létrehozása; és források megosztása a megbeszéltek prioritásoknak való megfeleléshez a csak legfontosabb vagy napirendi elemekre szánt aktivitás megduplázása helyett.

Szervezeteken belül, a szervezeten belüli együttműködés javítása a nemzeti és a nemzetközi felelőségekkel ellátottak közt, az európai kérdések pozitív kommunikálása az alkalmazottak, tagok és közönség felé voltak azok a kérdések, amelyekkel a szervezetek küzdöttek. Csak korlátozott szinten volt látható nagyobb siker az ezen kérdés megoldásánál. Először is azért, mert a szociális partneri pluralizmus negatív hatásai voltak útban, másodsor pedig azért, mert a nemzeti és nemzetközi szociális partneri szervezetekben lévők pusztán túl elfoglaltak ahhoz, hogy a hatékony kommunikációhoz szükséges szinten összpontosítsanak az ügyre. Ennek és a szervezeti pluralitás ellenére szinte minden országban fejlődés volt tapasztalható a föderációk közötti koordináció kezelésénél. Példa erre Románia a konföderációk közötti munkacsoportok kialakításával, és ugyanez a munkaadók részére Magyarországon és Lengyelországban.

A projekt keretein belüli szeminárium sorozat egyik előnye az volt, hogy rákényszerítették a résztvevőket, hogy tegyék félre a mindennapi problémáikat és vitáikat, és próbáljanak összpontosítani az együttműködésre. Ez önmagában a probléma jobb megértésével és konkrét megoldási javaslatokkal járt. Több országban a szociális partnerek fontos kérdéseket azonosítottak, ahol együtt dolgozhattak közös munkákon vagy projekteken akár külső támogatással, akár anélkül. Az ezen jelentésben bemutatott miniesetek mutatják, hogyan vették fel a lengyel szociális partnerek a harcot a pénzügyi válsággal, és hogy a szlovén szociális partnerek hogyan használták ki a külső támogatásokat a munkapiaci mobilitás ösztönzésére. Mindazonáltal az idő, források és megfelelő hely megtalálása a szervezeti prioritási listán továbbra is fontos akadályokat jelent több ország fejlődésében.

iv) Az EU és nemzeti napirendekkel való egyezés

Az európai szociális párbeszéd napirendjét illető, az első szemináriumokon gyakran kifejezett kritika az volt, hogy több kérdés nemigen illett a nemzeti prioritások közé. Noha sok nemzeti szociális partner egyenként és együtt keményen dolgozott az európai szinten hozott keretszerződések alkalmazásán, gyakran az volt az észrevétel, hogy az ezen problémák megoldásakor nagyon kemény országban belüli napirendbe ütköztek, ahol a munkatörvény magjának a strukturális módosításai és fontos revíziói domináltak. Az európai és nemzeti érdekek kiegészítésének hiánya miatt nem meglepő, hogy az európai szinten megoldandó kérdésekre elkülönített pénzügyi, anyagi és humán források közötti egyensúly nem megfelelően alacsony.

A program vége felé ez a kritika jelentősen csökkent, mivel az európai napirend új kérdéseket ragadt meg, mint az életem át tartó tanulás, az idősödő munkaerő, a peremen elhelyezkedő és hátrányos munkások integrációja, flexicurity, a munkapiacok újrendezése és gyakorlati elemzése, illetve a jövőbeni foglalkoztatási irányelvkészítés bevonása. Végül, a szociális partneri szervezetek, úgy tűnik, elkezdtek megtanulni, hogy nem minden európai szintű „prioritásnak” adható azonos prioritás és nem szárnható azonos erőfeszítés nemzeti szinten. Pozitív jelnek számít, hogy elkezdtek prioritás szerint rendezni azokat a kérdéseket, amelyekre több figyelmet szükséges szánni.

"Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?"

v) Más országokkal való együttműködés.

Főleg a kisebb országokban tapasztalták, hogy ahhoz, hogy befolyással legyenek az európai politika kialakítására, szövetségeket kell kötniük a hasonló gondokkal küzdő országok szociális partnereivel. A Lettország, Litvánia és Észtország között létrejött balti szövetség, és annak kapcsolata az északi országokkal erre egy nyilvánvaló példa. Azon területeken született megállapodások, ahol az országoknak szükséges együttműködniük az irányelv készítési kérdéseket illetően, proaktívabb együttműködés felé vette az irányt a foglalkoztatási irányelvekkel kapcsolatos kérdéseknél.

4. A projektmódszertan és eredmények összefoglalója

Az ebben a jelentésben bemutatott projekt minden értelemben jelentős. Tiszta számadatokkal kifejezve, 12 országnak több mint 500 szakszervezeti és munkaadó-szervezeti képviselőinek 24 nemzeti szemináriumon való képviseltetését foglalja magában. A részt vevő országok európai szociális partner szervezeteinek, továbbá a szakszervezeteknek és munkaadói szervezetnek alkalmazottai részéről jelentős mennyiségű időt és energiát foglalt le. Európai és nemzeti szinten, az elfoglalt személyzet értékes időt töltött a szemináriumok megszervezésével, a megfelelő résztvevők biztosításával és eligazításával, valamint az ülések alkalmával megállapított tevékenységek teljesítésével. Nemzeti szinten, a szociális partnerek azon munkálkodtak, hogy gyakran megpróbáltató feladatoknak tegyenek eleget a már gyakran amúgy is feszített házi napirend ellenében, és az európai szociális partnerek már kidolgozták a támogató eszközök átfogó skáláját, hogy segítsék őket a program céljainak elérésében.

Ennek a hosszú és összetett folyamatnak a végén helyes feltenni két egyszerű kérdést; "Megérte ez?" és "Mit tanultunk ebből?" Egy egyszerű elemzés magába foglalná a kezdeti szemináriumon, amelyet egy másik követett egy vagy két éven belül, létrehozott cselekvési terv ellenére készült létrehozásról szóló jelentés áttekintését. Egy összetettebb áttekintés annak értékelése lenne, hogy a részt vevő országok integrációja és az európai szociális párbeszédre gyakorolt hatása növekedett-e 2004 óta, és ha igen, az mennyire a projekt befolyása?

A következő bekezdések részletesen tárgyalják ezeket a kérdéseket, de az elemzés eredménye négy pontban összefoglalható:

- I. A legtöbb országnál az európai szociális párbeszédbe való integrációjuk jelentősen javult; Több országnál javult a hatásuk az európai döntéshozatalra, és fontos lépéseket tettek az európai szinten meghozott döntések alkalmazásában;
- II. Amennyiben a szemináriumokon kifejlesztett specifikus és részletes akciótervekkel szembeni eredményeket nézzük, az eredmények különbözőek. A legtöbb ország komolyan vette az akcióterveket, és jelentős fejlődést tapasztalt. Az általuk legnehezebbnek ítélt kérdések a strukturális problémák voltak, amelyek néhány országban gátolták a jobb fejlődést a praktikus forrásokkal és szervezéssel kapcsolatos lépéseknél.
- III. Az eredmények akciókkal szemben történő szoros mérése mellett szinte valamennyi országban világos volt, hogy a szociális partnerek közötti kapcsolatok - mint a tisztelet, méltóság, közös napirendek keresésre való felkészültség és a másik oldal meghallgatása - mérése paradigmaváltáson ment keresztül; és
- IV. Az ebben a projektben tett lépések vegyültek az egyéb kezdeményezések adta lehetőségekkel, és főleg a szociális partnerek számára közös projektekre rendelkezésre álló forrásokat, hogy javuljon a szociális partnerség működése az országok többségében.

Részletesebben áttekintve a projekt hatásának jellegét és mértékét, a jelentés ezen része három kérdést vesz figyelembe:

- i) A nemzeti szociális partnerek hogyan haladtak a kezdeti szeminárium akcióterveinek végrehajtásával;
- ii) Az európai szintű szociális partnereknek a projekthez kapcsolódó kezdeményezéseinek hatása;
- iii) Észrevételek a projektmódszertanra illetően.

i. A kezdeti szeminárium akcióterveinek végrehajtása

Minden következő bemutató idején a nemzeti szociális partnerek visszajelzést adtak az akciótervek első fázisáról; munkacsoportokban és plenáris ülésen vitatták meg ezen tervek adaptációját a tapasztalat

“Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

fényében és a prioritások megváltozását illetően; továbbá jövőbeni szükségletek és kérdések prioritását illető következtetéseket vontak le.

A nemzeti szociális partnerek által a kezdeti szemináriumon elfogadott akciótervek terjedelemben, részletekben és fókuszban különböztek. Valószínűleg Csehországban és Horvátországban fejlesztették ki a legátfogóbb akcióterveket. Mindazonáltal, még ha az akciótervek viszonylag rövidek és célkitűzéseik átfogó jellegűek, mint például Litvániában, Lettországban és Törökországban, mégis jelentős és komoly kihívást jelentett az érintett szervezetek számára. Míg az eredmények különbözőek, minden nemzeti szociális partner hatékonysági fejlődésről számolhatott be, és mindenki rá tudott mutatni olyan területekre, ahol még további munka szükséges. A következő táblázatok felsorolják azokat a területeket, ahol mind a szakszervezetek, mind pedig a munkáltatók a leggyakrabban pozitív eredményeket jelentettek; a haladás leggyakoribb korlátjait; valamint azokat a területeket, ahol jövőbeni lépésekre van szükség. A témák minden esetben említettségi gyakoriság alapján vannak feltüntetve.

A részt vevő országok közül hatékonysági javulást jelentők az első és a következő szemináriumokon (N=12 ország)

A kétoldali szociális párbeszéd működése és a szociális partnerek közötti kapcsolatok	☐	Javuló koordináció a munkaadókkal és szakszervezetekkel	☐	A személyzet műszaki képességeinek javulása	☐	Nyelvi készségek javulása	☐
	☒ SK		☒ HU		☒ SV		☐
	☒ SV		☒ SV		☒ PL		☐
	☒ PL		☒ SK		☒ LV		☐
	☒ LT		☒ PL		☒ LT		☐
	☒ LV		☒ CZ		☒ CZ		☐
	☒ CZ		☒ EE		☒ RO		☐
	☒ HU		☒ LT		☒ HR		☐
	☒ HR		☐		☐		☒ HU
	☒ TK		☐		☐		☒ SV
☒ RO	☐	☐	☒ PL				
☒ BU	☐	☐	☒ EE				

A részt vevő országok közül a hatékonyság javulásának korlátot szabó problémákat jelelők száma (N=12 ország)

Rossz szakszervezeti és munkaadói szervezeteknél belüli koordináció	☐	A kormány negatív hozzáállása az önálló szociális párbeszédhez	☐	A munkaadók vonakodása a kétoldali szociális párbeszédben való részvételtől	☐	Megfelelően képzett személyek hiánya	☐	Pénzügyi kényszer	☐	Nyelvi készségekkel kapcsolatos kényszer	☐	
	☒ LV		☒ SK		☒ SK		☒ LT		☒ SV		☒ SV	☒ PL
	☒ SK		☒ EE		☒ EE		☒ TK		☒ CZ		☐	☐
	☒ CZ		☐		☐		☐		☐		☐	☐
	☒ BU		☐		☐		☐		☐		☐	☐
	☒ RO		☐		☐		☐		☐		☐	☐
☒ HR	☒ SK	☒ BU	☒ RO	☐	☐	☐						
☒ TK	☒ EE	☒ TK	☒ EE	☐	☐	☐						

"Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?"

Azon országok száma, amelyek jelentettek valamilyen területet, ahol további lépések szükségesek (N=12 ország)											
Jobb koordináció a szakszervezetek és munkaadók között	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ BU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ HR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ TK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ RO	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ EE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ HU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ SK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ LT	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☒ PL	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
☒ LV	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
☒ CZ	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐		
Fejlesztések a kétoldalú szociális párbeszéd rendszerében	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ BU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ HR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ TK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ RO	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ HU	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ SK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ SV	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ PL	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☒ LT	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Az európai kérdések előrehelyezése a nemzeti napirendekben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☒ TK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☒ HR	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☒ SV	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☒ SK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☒ EE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	A kormány meggyőzése nagyobb tér kialakítására a szociális párbeszéd számára	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☒ HU	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☒ PL	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☒ BU	☐	☐	☐	☐
☐		☐	☐	☐	☐	☒ HR	☐	☐	☐	☐	
☐		☐	☐	☐	☐	☒ TK	☐	☐	☐	☐	
A szervezetek képességi alapjainak fejlesztése		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ BU	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ HR	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ TK	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ RO	☐	☐	☐	
	Jobb kommunikáció az európai ügyeket illetően a tagokkal és a közvéleménnyel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ LV	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ SK	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ RO	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ TK	☐	☐	☐
A munkaadók szociális párbeszéd felőli elkötelezettségük növelése		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ PL	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ LV	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒ EE	☐

A fenti illusztrációk érdekes képet eredményeznek, amikor a javuló területeket összehasonlítjuk a folyamatot korlátozó problémákkal és a jövőbeni lépéseket igénylő területekkel. Az alábbi következtetéseket lehet levonni;

- ✧ A legtöbb fejlődést elért területek azok, ahol a legtöbb figyelemre van szükség a további előre haladáshoz. Ez a kétoldalú szociális párbeszéd fejlesztését, valamint a munkaadói és szakszervezeti tagok részéről való jobb együttműködést jelenti.
- ✧ Némi előre haladásról számoltak be a szociális partner szervezetek európai szintű emberi kapacitásépítését illetően, de még további munkára van szükség;
- ✧ Némi fejlődést jelentettek a kormány kétoldalú szociális párbeszéd felé gyakorolt hozzáállását, valamint a munkaadók részvételi hajlamosságát illetően. Azokban az országokban, ahol ez a projekt kezdetekor probléma volt, továbbra is az marad;
- ✧ Bár semmilyen haladást nem jelentettek a szemináriumokon az európai kérdések prioritásának változását illetően, az egyértelmű, hogy a nemzeti szociális partnerek a legtöbb országban keményen dolgoztak azon, hogy az európai szintű keret-megállapodásokat végrehajtsák. Érdekes módon, egy új és kapcsolódó kérdés merült fel a jövőbeni akciótervekkel kapcsolatban, ami az európai kérdések jobb kommunikációját illeti a tagok és a közvélemény felé.

ii. Az európai szintű, projektekkel kapcsolatos szociális partneri kezdeményezések hatása

A teljes projekt során az európai szociális partnerek azonosítottak és dolgoztak olyan kérdéseken, ahol egyértelmű volt, hogy az általános kérdések megoldása európai segítséggel további értéket ad. Ennek megfelelően a projekt terjedelme folyamatosan nőtt és több specifikus és folyamatban lévő tevékenységet foglalt magában annak érdekében, hogy segítse a részt vevő országokat céljaik elérésében. Ez európai szinten működő szociális partnerek átvállalták a munkát öt közösen azonosított problémán;

- ✧ *További források biztosítása* – segítség a források azonosításánál a szociális párbeszéd javítása és a megfelelő beadványok elkészítése érdekében;
- ✧ *Szervezeti és egyéni készségek auditálása* – a szervezeti és személyzeti kompetencia-elemzést megkönnyebítő eszközökről való gondoskodás az európai szociális párbeszédben való sikeres részvétel érdekében;
- ✧ *Képzés és fejlesztés* – lehetőségek nyújtása a személyzetnek arra, hogy részt vehessenek szervezetekben és kiaknázhassák az európai szintű találkozások által szerzett tapasztalatokat; képzési programokon való részvétel; mentorok elfogadása EU-s szociális párbeszédhez; és nyelvi képzéseken való részvétel;

"Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?"

- ✧ *Kommunikáció-fejlesztés* – "egy lépéses" információforrások biztosítása főleg a szociális párbeszéd kérdéseinél részt vevő szociális partnerek részére, és fontos dokumentumok beszerzésének egyszerűsítése fordítás és nemzeti szintű használat és terjesztés céljából.
- ✧ *Mini esetek* – a sikeres lépéseket bemutató rövid esettanulmányok azonosítása és előkészítése a projekt nemzeti akciótervei eredményeként.

Az egyes megközelítések középpontjában web alapú szakszervezetek és munkáltató "erőforrás központok" működnek, amelyek közvetlenül elérhetőek minden egyes európai szociális partner oldalán⁴. A 2005-ös meglehetősen kezdetleges indulást követően az oldalak fontos erőforrás-alapokká fejlődtek, amelyek hasznosnak bizonyultak a részt vevő országok kívüli közönségek számára.

További források biztosítása – minden nemzeti szociális partner azonosította az általában az európai kérdésekkel és a szociális párbeszéd kapacitásfejlesztését érintő további források biztosításának szükségességét, főként mint korlátozásokat. Számos nemzeti szociális partner, aki megpróbált külső finanszírozási forrásokat felkutatni, nehézkessé találta a megfelelő költségvetési tételek beazonosítását, a megfelelő projekt-javaslatok kidolgozását, valamint a nyomon követést és a hatékony jelentést. A kezdeti megoldás erre az volt, hogy brüsszeli székhelyű műhelyeket létesített, beazonosította a fő költségvetési tételeket, alkalmazási protokollokat, a monitorozás és jelentés követelményeit. A kezdeti „mindent egy kaptafára” szolgáltatás az idők során egy, az egyéni tanácsadáshoz jobban igazodó forrássá nőtte ki magát, valamint külön költségvetést készítő szervezeteket támogat.

A nemzeti szociális partner munkaprogramokból és a miniesetek illusztrációiból egyértelmű, hogy a nemzeti szociális partnerek által használt külső finanszírozások jelentősen megnövekedtek. Amíg nem rendelkezünk objektív adatokkal, a következő szemináriumokból és a közreadott miniesetekből egyértelmű, hogy néhány ország belső kapacitásokat fejlesztett ki arra, hogy a külső finanszírozású projekteket kezelni tudja, és ezek a szervezetek sokkal jobban kihasználták a lehetőségeket, mint mások.

Szervezeti készségek auditálása – a nemzetközi szociális partner találkozókra való sikeres részvételhez szükséges specifikus kompetenciák megértése; az általános szervezési kapacitás felmérése; valamint a képességihiány azonosítása és az egyénre szabott képzés módja lett kiemelve fontos szükségletként a projekt elején, és ez gyakran kiemelésre került a szociális partner szervezetek akcióterveiben is.

Az európai szociális partnerek a projektet használták egy olyan eszköz kifejlesztésére, amely azonosította a legfontosabb személyi és műszaki képességeket; alapul szolgál a szervezeti és egyéni értékeléshez a szükséges képességekkel szemben, és egyszerű folyamatot kínál a szervezeti és személyi fejlesztési tervek fejlesztésére, beleértve az alacsony vagy nullás költségvetések fejlesztésének ötleteit. A kompetenciakeretet is használták eszközként a belső és külső jelöltek értékelésére az európai szociális felelősségeknél.

A kidolgozott anyagok egy önállóan irányított értékelő eszköz formájában vannak, és a munkáltatók, valamint a szakszervezetek forrásközpontjaiban érhetőek el. Jelenleg nincs arra vonatkozó információ, hogy milyen mértékben használták ezt fel.

Képzés és fejlesztés - a legtöbb szervezet által tapasztalt kulcsfontosságú képességgel kapcsolatos probléma a műszaki és nyelvi képesség hiánya volt az egyes személyeknél. Azok, akik a legmegfelelőbb országok szerinti műszaki képességekkel rendelkeztek a nemzetközi vitákhoz és tárgyalásokhoz, kevesebb tudással rendelkeznek más európai rendszerekről, és nem rendelkeznek nyelvtudással az összetett, nem anyanyelvi dokumentumokon való munkához, valamint a nem formális vitákhoz olyan találkozókra, ahol nincs biztosítva fordítás. Általánosságban véve, mivel a fiatalabb munkatársak jó

⁴ www.resourcecentre.etuc.org és www.erc-online.eu.

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

nyelvtudással rendelkeznek, általában gyengébbnek bizonyulnak a munkakövetelmények műszaki oldalát tekintve.

Az ilyen készségbeli eltéréseket a munkaadók és a szakszervezetek elkérő módon azonosították. A projekt szakszervezeti résztvevői jobban hangsúlyozták a nyelvi problémákat, mint a munkaadók. Következésképpen, az ETUC a szakszervezeti specialisták angol nyelvi képzésébe, valamint a jó angol nyelvtudással rendelkező fiatalabb alkalmazottak EU szociális párbeszéd folyamataival és mechanizmusával foglalkozó képzésbe fektetett be. A program még részletesebb bemutatásra került a jelentés korábbi, a litván miniesetet összefoglaló részben. Az ETUC képzési és tanácsadási kezdeményezések megkezdése meglehetősen sikeres volt és 2008. januárja óta három kör futott le több mint 60 szakszervezeti tisztviselő részvételével. Mind a munkaadók, mind a szakszervezetek elindítottak egy „szemináriumok kérésre” kezdeményezést, hogy támogassák a nemzeti szemináriumokat a részt vevő országokban, hogy azáltal tovább fejlesszék a nemzeti szintű EU szociális párbeszédét. 2008-ban az ETUC hét szemináriumot szervezett Csehországban, Észtországban, Lettországban, Litvániában, Lengyelországban, Szlovákiában és Törökországban⁵. A BUSINESSEUROPE három eseményt szervezett 2007. augusztusában Szlovéniában, Magyarországon és Lengyelországban.

A munkaadók úgy oldották meg ezt a készségbeli eltérést, hogy „árnyékolt” helyeket biztosítottak a kulcsfontosságú találkozókon és személyi eligazításokon/monitorozási programokon belül azoknak, akiknek szükségük volt a műszaki képességeik további fejlesztésére. Ugyanakkor, ez lehetővé tette, hogy a nemzetközi találkozókon részt vevő tapasztalt műszaki tudással rendelkező kiaknázzák az adott lehetőségeket azáltal, hogy a jobb nyelvtudással rendelkező nemzeti kollégájuk is jelen van. A munkáltatói program formailag kevésbé strukturált az ETUC-hoz képest, és az egyes résztvevők számára testreszabott programon alapul.

A kommunikáció javítása – A kommunikáció javítását illető kezdeményezések két területre fókuszáltak. Először is, egy „egy lépéses” szociális párbeszédhez kapcsolódó információszükséglet és más weboldalakra mutató hasznos hivatkozások vezettek a munkáltatói és szakszervezeti forrásközpont oldalainak jelenlegi állapotához, ahogy azok ma rendelkezésre állnak. A másik fontos szolgáltatás az európai szociális párbeszéd szerződéseinek a részt vevő országok nemzeti nyelveire fordítását támogató finanszírozás lehetősége. Egy közösen elfogadott szöveg nemzeti nyelven való elkészítése az első fontos lépés az európai szintű keret-megállapodások végrehajtása során. Annak érdekében, hogy a fordítási szolgáltatásban részesüljenek, a nemzeti szociális partnereknek közösen kell kérvényezni egy adott szöveget. Kis mértékben ez a kérvény arra ösztönzi a szociális partnereket, hogy működjenek együtt a szükségletek és prioritások azonosításában. Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a mai napig mennyire használták fel a rendelkezésre álló alapot.

EU SZOCIÁLIS PÁRBESZÉD MEGÁLLAPODÁSOK	BG	CS	ET	HR	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SL	TK
Munkahelyi zaklatásról és erőszakról szóló keretszerződés, 2007.04.26.												
Munkával kapcsolatos stresszről szóló keretszerződés, 2004.10.08.												
Telework-ről szóló keretszerződés, 2002.02.16.												
Határozott idejű szerződésekről szóló keretszerződés, 1999.03.19.												
Részmunkaidőben végzett munkáról szóló keretszerződés, 1997.06.06.												
Szülői szabadságról szóló keretszerződés, 1995.12.14.												
Nemek közötti egyenrangúságról szóló keretszerződés, 2005.03.22.												
A képességek és szakképesítés életen át történő fejlesztéséről szóló keretszerződés, 2002.03.14.												
Együttes munkapiac-elemzés, 2007.10.18.												
Az Európai Üzemi Tanácsról tanultak, 07/04/2005												
A változáskezelés orientációi és azok szociális következményei, 2003.01.20.												

⁵ További információért a szakszervezetek nemzeti, kérésre történő szemináriumok programját, céljait és résztvevőit illetően látogasson el erre a weboldalra: <http://resourcecentre.etuc.org/National-seminars-on-demand-80.html>

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

Miniesetek – A projekt során a kilenc országban létrehozott akciótervek elemeinek elvégzését célzó kezdeményezéseket leíró szociális párbeszéd miniesetek jelentik a legfrissebb európai szociális partneri kezdeményezést. Ezek az esetek jó gyakorlati példákat emelnek ki Horvátországból, Csehországból, Észtországból, Magyarországról, Lettországból, Litvániából, Lengyelországból, Szlovéniából és Törökországból különböző kérdéseket illetően a személyi fejlődéstől az ágazati szociális párbeszéd kezdeményezésekig és a nemzeti szintű megállapodásokig. Rövid részletek találhatóak ebben a jelentésben és a teljes leírás a különböző kiadványokban, valamint a munkáltatók és szakszervezetek forrásközpontjaiban érhető el. Ez egy új kezdeményezés és még megtekintésre vár, hogy milyen mértékben generál ötleteket és kezdeményezéseket a részt vevő országokban és máshol az Európai Unión belül.

iii) Észrevételek a projektmódszertant illetően

A projektmódszertant alátámasztó elemek a következők voltak:

- ✧ Egy olyan hely létrehozása, ahol a nemzeti szociális partnerek tudnának reflektálni egy-egy országnál az európai szociális párbeszédhez kapcsolódó adott kérdés hatékonyságára;
- ✧ A meghatározott kérdésekből dolgozni gyakorlatias és módszeres eljárásban; a szociális partnerek által felállított prioritásokat és kidolgozott akcióterveket, különböző műhelyelemeket használva, beleértve a kiscsoportos tevékenységet, konszenzus kialakítását planetáris üléseken, szakértői bemenetet, külső ösztönzést, valamint az európai szociális partnerektől és szakértőktől származó kihívásokat.
- ✧ Egy kétlépcsős megközelítés, ahol a nemzeti szociális partnerek által kitűzött majd elért célokat formálisan áttekintették egy 18-24 hónapos időszakot követően. A haladást mérték, a haladás akadályait azonosították és új terveket dolgoztak ki;
- ✧ A projekt munkamódszerei magukban foglalták az étkezési szünetek és az éjszakai időszak felhasználását, hogy megkönnyítsék a megbeszélések összegzésének előkészületeit és lehetőséget biztosítsanak a résztvevők megjegyzéseire; a kérdések és lépések tulajdonjogának megteremtését előírás felajánlása helyett; és a résztvevők nemzeti nyelvének a lehető legnagyobb mértékben történő használatát a munka során;
- ✧ Az irányító csoport időszakos formális és informális értékelése, hogy szemináriumról szemináriumra fokozatosan javítsa a módszertant, és megegyezzen a szemináriumokkal párhuzamosan futó, segítő projekteket illetően.

Az utóbbi pontot tekintve, bár a 2003-ban kidolgozott kezdeti tervnek nem volt része, egyértelművé lett, hogy voltak közös kérdések, ahol az európai szintű szociális partnerek tudtak segítséget nyújtani az akciótervek végrehajtásához. Egy viszonylag korlátozott kiindulópontból a projekt egy szeminárium-sorozatnál sokkal többé nőtte ki magát. Végül a projekt munkaértekezletek és a tevékenységek folyamatos gyakorlati támogatásának széleskörű kombinációjává fejlődött. Az európai szociális partneri kezdeményezések fentebb részletesen megtalálhatók.

A legtöbb esetben az eredetként megalkotott és a projekt során továbbfejlesztett módszertan jól működött. A felépítés praktikus jellege; a rendszeres ellenőrzést és konszenzusépítést magában foglaló akcióterv felé történő egyes lépések felépítése; önrányítottság és tulajdonjog létrehozása a résztvevők között megfelelő támogatással és kihívással, mintsem szakemberektől kapott előadásokkal; és az európai szociális partneri képviselők általános hozzáállása, akik gyakorlati bemutatót tartottak az együttműködésről.

Mint mindig, itt is voltak fejlesztést kívánó területek és elsajátításra váró feladatok.

"Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?"

- ✧ Az európai napirend fontossága a nemzetek által meghatározott prioritásoknál alapfontosságú, ha az európai szociális párbeszédet komolyan szeretnénk venni. Ebből kifolyólag az európai szociális partnerek akcióprogramjai a projekt során többször módosításra kerültek, hogy tárgyilagosabbak legyenek a szeminárium résztvevőinek és jobban illeszkedjenek a programba;
- ✧ A szemináriumok akkor voltak a leghatásosabbak, amikor egyensúlyban volt a szociális partnerség mindkét oldaláról jelenlévők száma, és amikor az életkor szerint megosztás nagyjából azonos volt;
- ✧ A szemináriumok eredménye akkor volt jobb, amikor a nemzeti szervezők biztosították, hogy a résztvevők tisztában vannak az elvárásokkal, és – leginkább a következő szemináriumra érve – megtették a megfelelő előkészületeket a prezentációkhoz;
- ✧ Az eredmények javultak, ahol magas részvételi konzisztencia volt észrevehető az első és a következő szemináriumokon és ahol maguk a résztvevők is részesei voltak a létrehozott akciótervek megvalósításánál.

Röviden, a legjobb eredmények akkor születtek, amikor a nemzeti szervezők komolyan elkötelezték magukat a szemináriumok tartalma és gyakorlati alkalmazása mellett. Ezekben az esetekben tudták biztosítani a megfelelő részvételt, valamint a megfelelő eligazítást és előkészítést is.

5. Következtetések és észrevételek

A jelen projekt fontos. Minden EU tagállam pozitív részvétele az Európai szociális párbeszédben alapvető a haladás jelenlegi és jövőbeni sikeréhez. A következő következtetések és észrevételek ennek megfelelően kerülnek lejegyzésre.

A jelentés fő része egy sor ajánlatot tartalmaz az előrelépésre vonatkozó tevékenységekkel kapcsolatban, szakaszonként, ahogyan azok felmerülnek. A jelentés ezen részének nem az a célja, hogy ezeknek az ötleteknek és javaslatoknak a listáját egy helyen közölje. A célja inkább a projekt folyamatából kifolyólagos néhány fontos tény megemlítése a további lépések fejlesztése érdekében, amivel javulhat a szociális párbeszéd hatékonysága nemzeti és európai szinten.

Fontos két észrevételt megjegyezni. Először is, az alábbi bekezdések célja, hogy további vitát generáljanak, és szándékosan olyan a kifejezési módjuk, hogy további vitát idézzen elő. Másodsor, a szerzők gondolatait tükrözik, nem pedig azon egyének, vagy szervezetek álláspontját, amelyek támogatták a projektet.

A következtetések és észrevételek az alábbi címek alatt kerülnek bemutatásra;

- ✧ Hasonlóságok és különbségek;
- ✧ Struktúrák és viselkedések, vagy gyakorlati hatékonysági intézkedések;
- ✧ Az együttműködés szokássá tétele;
- ✧ A korlátozott erőforrásokkal való éléshez történő hozzászokás;
- ✧ A közös gondolkodás előnyei.

1. Hasonlóságok és különbségek

Nagy a kísértés a projekt alapján arra a következtetésre jutni, hogy a nemzeti és európai szintű szociális párbeszéd hatékonyságának fejlesztésének tevékenységi és irányelvi megközelítése minden Európai Unióhoz csatlakozó országban ugyanolyan. Végére is, a szeminárium eredményeinek listája minden ország számára alapvetően hasonló problémákat, korlátokat és cselekvési területeket foglal magába. Míg ezen témák egybeesése fontos, túl egyszerű ahhoz, hogy következtetést vonjunk le belőle.

A résztvevők csoportjában, a nemzeti szintű szociális párbeszédben és európai szinten, a folyamat iránti elkötelezettségben különböző országok alapvetően ugyanazon témákon történő dolgozást határozták meg. Ezek a következők:

- ✧ A szociális partneri pluralizmus kezelése és jobb koordináció biztosítása a szakszervezetek vagy munkaadók között és a tagoknak történő jelentés;
- ✧ Rendszeres és hatékony nemzeti szintű kétoldalú párbeszéd kialakítása a szociális partnerek között;
- ✧ Több pénzügyi és anyagi forrás biztosítása;
- ✧ A humán erőforrások mennyiségének és minőségének a javítása;
- ✧ A Kormány szerepe;
- ✧ Tovább lépés a konfliktus alapú kapcsolatokról a partneri hozzáállásokhoz nagyobb „bizalom és tisztelet” kialakításával a szociális partnerek között;
- ✧ Együttes munkák vagy projektek indítása vagy növelése a szociális partnerek között;
- ✧ Egyezés az európai és nemzeti szociális párbeszéd napirendjei között és a legfontosabb kérdések korai azonosítása; valamint

“Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

- ✧ Más tagállamokban lévő nemzeti szociális partner szervezetekkel történő, együttműködésen alapuló megközelítések fejlesztése;

Erre nincs bizonyítékunk, de ennek ellenére azt állítjuk, hogy a fenn felsorolt témák nem csak az Európai Unióba újonnan belépők esetében közös, hanem;

- ✧ Néhányuk közös valamennyi jelenlegi EU-tag esetében is;
- ✧ Mások alkalmazhatók számos országban, függetlenül attól, hogy részt vesznek-e az európai szociális párbeszédben; és
- ✧ Sok vonatkozhat egyaránt a munkaadói és szakszervezetekre is.

Amennyiben ez igaz, fontos az a következtetés, amely körvonalazza a nemzeti és európai tevékenységek általános területeit, amely arra szolgál, hogy teljes egészében fejlessze a szociális párbeszéd teljesítését.

Még fontosabb, hogy a projekt eredményeit fel lehet használni, hogy azonosítsák azokat a területeket, amelyek országonként a legnagyobb teljesítménybeli különbséget jelentik, és azokat a területeket, ahol a befektetett pénz és erőfeszítés nem a legjobban térül meg. A továbbiakban ezekkel a témákkal foglalkozunk.

2. Struktúrák és viselkedések, avagy gyakorlati hatékonysági intézkedések

A jelentés fő részében lévő elemzés kétféle intézkedést különböztetett meg – a struktúrákon és viselkedésen belüli fejlesztésekhez kapcsolódókat és a hatékonyság megszervezéséhez kapcsolódókat. A jelentés fejezeteiben tárgyalt lépések emlékeztetői alább olvashatók;

A szociális párbeszéd működése az országban	Hatás forrásai és szervezése európai szinten
A tripartizmus befolyása.	Pénzügyi és anyagi források.
A kormány szerepe.	Az emberek minősége és mennyisége.
Szociális partneri pluralizmus (strukturális) kezelése.	Szervezetek közötti és szervezeten belüli kommunikáció és együttműködés.
A konfliktustól a bizalomig, tiszteletig, és együttműködésig.	EU-s és nemzeti programok egyeztetése.
A kollektív szerződésrendszerek képviselhetőségi kérdései és befolyása.	Más országokkal való együttműködés.

A jelentés fő része négy alapvető feltételezést javasol.

1. Egy országnak az európai szociális párbeszédben nyújtott teljesítménye közvetlen kapcsolatban áll a nemzeti szintű szociális párbeszéd hatékonyságával;
2. A nemzeti szintű teljesítményben két alapvető korlátozás van – a struktúrák és viselkedés témájához tartozó alapvető problémák, valamint a forráshoz és szervezéshez kapcsolódó problémák;
3. Az országok nem tesznek tudatosan különbséget a kétféle kérdés között, és akcióterveikben hajlamosak a forrás és szervezés témájával kapcsolatos gyakorlati lépésekre fókuszálni; továbbá
4. Hacsak nem veszik figyelembe a struktúrák és viselkedés témájával kapcsolatos alapvető kérdéseket, a forrással és szervezéssel kapcsolatos gyakorlati lépésekbe való befektetés megtérülése lényegesen kevesebb lesz a kellenénél.

"Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?"

Ez arra utal mind a gyakorló országok, mind esetleg más, a példán túli országok esetében is, hogy a szociális párbeszéd hatékonyságának érdekében cselekvések közötti hierarchiára van szükség. Egyes országoknak a struktúra és viselkedés témáira kell fókuszálni, míg más országok a hatékonyságot növelő lépéseiknek látják hasznát.

3. Az együtt dolgozás szokássá tétele

A résztvevő csoporton kívüli európai országokban már a nemzeti és ágazati szociális párbeszédnek régóta olyan történelmi rendszere működik, amely foglalkozik a munkavállalók és vállalkozások számára alapvető fontosságú kérdésekkel. Ez gyakran többmunkáltatós kollektív tárgyaláson alapul. A közös munka gyakorlata során idővel javultak a kapcsolatok, és a szociális partnerek megtanulták annak leghatékonyabb módszerét, hogy hogyan alkalmazzák gyakorlatban az általuk elért bármilyen megállapodást vagy egyetértést. Ezt néha önállóan teszik, néha a kormány segítségével.

A részt vevő országok sokkal kevesebb tapasztalattal rendelkeznek a közös munkát illetően, és az ezen tapasztalatok megszerzésének lehetőségét két tényező korlátozza. Először is, a nemzeti kormányok hajlamosak ellenőrzés alá vonni a munkaerő-piaci irányelvek napirendjét – akár szigorúan szabályozott, vagy szabályozatlan módon. Másodsor, a bérszabályozás rendezése a decentralizáltság irányába halad.

Ezen korlátok ellenére, ha a szociális partnerek szilárd kapcsolatokat akarnak kiépíteni, akkor egy olyan helyet kell találniuk a foglalkoztatási napirendben, ahol együtt tudnak dolgozni. A projekt időtartama alatt ez a lehetőség három formában mutatkozott meg:

- ✧ A csatlakozást követő szociális párbeszédben való részvétel szükségességében;
- ✧ Az érintett európai szintű prioritások megjelenésében a munkajog hagyományos terén kívül. Ezek közé tartozik a lisszaboni napirend, és újabban a gazdasági válságra adott válaszok;
- ✧ Az európai alapok rendelkezésre állása, amelyek a fontos területeken lehetővé teszik a szociális partnerek számára a közös kezdeményezéseket.

Ha ilyen helyzet adódik, ezeknek a lehetőségeknek a hasznosítása elengedhetetlen a szociális párbeszéd hatékonyságát illetően.

4. A korlátozott erőforrásokkal való éléshez történő hozzászokás

Az anyagi és emberi erőforrások hiánya gyakran felmerült az európai szociális párbeszédben való aktívabb részvétel korlátjaként. Nincs kétség afelől, hogy a szociális partneri szervezetek egyre inkább szenvednek a munkaterhelés és források akut eltérése következtében.

Ha megtekintjük a megoldásokat, a részt vevő országok hajlamosak a gazdagabb szomszédjaik viszonylagos sikerét anyagi gazdagsággal azonosítani. Akár ez a helyzet, akár nem, ami egyértelműen látszik, az az, hogy legalábbis a közeljövőben a legtöbb EU-s szociális partner valószínűleg majd megnövekedett pénzügyi nyomásban fog szenvedni. Röviden, ez azt jelenti, hogy a szociális partnereknek maximalizálniuk kell bármely korlátozott lehetőségeiket, amelyek következtében biztosítani kell további bevételt, miközben felismerik, hogy a korlátozott források kezelésében még hatékonyabbá kell válniuk. Az összpontosítás területei ezért a következők lettek:

- ✧ A meglévő alkalmazottak képzésébe és fejlesztésébe való befektetés, valamint, ahol lehetőség van új vagy váltó személyzet alkalmazására, felismerni, hogy ezek ritka és értékes lehetőségeket kínálnak a szervezet általános kaliberének fejlesztésére.
- ✧ Olyan egyértelmű cselekvési prioritások létrehozása, amelyek egyensúlyban tartják és összeegyeztetik az európai és nemzeti prioritásokat, valamint a legfontosabb kérdésekre fókuszálnak;

„Szociális partnerek részvétele az Európai szociális párbeszédben: Mik a szociális partnerek szükségletei?”

- ✧ Országon belüli szociális partner szervezetekkel való együttműködés annak érdekében, hogy biztosítsák, hogy a már egyébként is korlátozott forrásokat nem pazarló és rosszul működő tevékenységekre használják fel.
- ✧ Az olyan külső projektek azonosítása, amelyek összehangolják a nemzeti prioritásokat, és azok felhasználása mind a személyzet, mind a szociális partner szervezetek közötti együttműködési szokásoknak a fejlesztéséhez.

5. A közös gondolkodás előnyei

A projekt egyik legfontosabb tanulsága a különböző szervezetek által kezdeményezett, sorozatos, párhuzamos tevékenységek együttes pozitív hatása.

- i) Maga a projekt készítette a nemzeti szociális partnereket arra, hogy „minőségi időt” töltsenek az azon való gondolkodással, hogy miként működnek együtt, valamint annak meghatározására, hogy melyek azok az intézkedések, amelyeket el tudnak vállalni.
- ii) A projekt szemináriumai között az európai szociális partnerek azonosították és megfelelő időben lépéseket tettek támogató eszközök fejlesztésére, hogy a hajlandó szociális partnereket segítsék a helyes lépések megtételében és a projektet napirenden tartani minden részt vevő ország számára. Ez magában foglalta a képzési és mentori programok használatát, hogy erősítsék az elkötelezett alkalmazottak készségeit és motivációját;
- iii) Az európai szociális partneri napirend fokozatos fejlesztése megnövelte az európai és nemzeti prioritások közötti korrelációt;
- iv) A forrásokkal kapcsolatos projektek elérhetősége lehetővé tette a gyakran akut pénzügyi korlátozásokkal szembesülő szociális partnerek számára, hogy megengedhessék maguknak a helyi, nemzeti és nemzetközi projektek vállalását, amelyek a foglalkoztatási irányelveket új területekre mozgatják, és megteremtik az együttműködés szokását.

Míg a jó szándékú szereplők közötti közös gondolkodás véletlen nem történt meg, vannak arra példák, amikor a befektetések a tevékenységek kétszeresét eredményezik. Előre várhatóan, a szociális párbeszéd fejlesztésében érdekelték jól tennék, ha olyan, egymást kiegészítő projekteken dolgoznának, amelyek exponenciális megtérülést eredményeznek.

A jelenlegi munkaterveken túl a jövőben a finanszírozáshoz figyelembe kell venni ezeket a területeket is:

- ✧ A strukturális korlátok azonosítását és eltüntetését célzó projektek az önálló szociális párbeszéd sikeressége érdekében az egyes országokban. Ez magában foglalja a nemzeti kormányok elkötelezettségét, hogy egy kedvezőbb környezetet hozzanak létre;
- ✧ Projektek, amelyek a szociális partneri szervezetek fenntartható középtávú cselekvési terveinek tervezésében és végrehajtásában segítenek, és ezennel lehetővé teszik számukra, hogy korlátozott forrással is maximalizálják a lehetséges hatást.

Összefoglalva, ez egy hosszú és összetett projekt, amely hatalmas mennyiségű időt, erőforrást és erőfeszítést foglal magában európai és nemzeti szinten egyaránt. Ezek a források készségesen adottak, és jobbra a szociális partnerek pozitívan kötelezték el magukat a folyamatban.

Egyértelmű, hogy a szociális partnerek felkészültsége és kapacitása nemzeti és európai szinten autonóm módon javult. Az is egyértelmű, hogy a haladás országoként változó, és még mindig sok teendő van. A továbbiakban a kapacitásépítés kezdeményezéseit kell erősíteni, mégpedig jól koordinált módon, a szociális partnerek pontos szükségleteit megelőzve.

Az Európai szociális partnerek projektje az Európai Bizottság támogatásával